

LORD BYRON.

PSÍVY

časopis pro současnou poezii

2002

23

18 -02- 2003

Autoři Psího vína 23

Waldemar Rak

S. I. Lubinski

Marcin Hałaś

W. J. Burzawa

Daniel Petr

Katerina Tošková

Jan Suk

Ferdinand Šustáček

Zinakade

Milan Hrabal

Aleš Doubek

Zuzana Vajnerová

Petr Pazdera Payne

Gustav Erhart

Katerina Bolechová

Lukáš Marvan

Petr Motýl

Ladislav Šelepko

Petr Odehnal

P. H. Poutník

Jana Máchalová

GLOSY • RECENZE • ZPRÁVY • ANONCE

Všechny svaté - svátek mrtvých

- Octavio Paz

O poezii Jitky Světlíkové

- Petr Odehnal

Rozhovor s Josefem Hiršalem

- Radim Kopáč

Vladimír Novotný ad Roman Szpuk

O průsečíku ryb Petra Čermáčka

- J. Kovanda

Avantgarda podvákrát - Ivo Harák

Tak jsem si nadělil Haráka - (Jakov)

Aleš Pech in memoriam - Radim Kopáč

Čtěte: Ženitba (v Kašavě). - Miloš Štěrba

m í s t o B I B L I O G R A F I E

Umřel si, že myslí*

Je zvláštní, že jedna z nejkrásnějších českých básní oslavujících Vánoce - Štědrý den od K. J. Erbena - je tak výrazně zaužená smrtí /ubohé Marie? Je tento způsob vidění jakýmsi naším /bývalým/? národním povoláním? Nejen naším?

Takže promiňte tento způsob Psího vína, nicméně v době, kdy naše společnost cloumána tím, že Katka Neumannová, lyžařka, v jiném stavu a Václav Klaus vylnán ženou k mamine, zdálo se mně vhodné připomnět Smrt, tuto podstatnou součást naší existence, byť třeba i komplikací ze slavného eseje Octavia Paze, nositele Nobelovy ceny za literaturu, viz str. 17.

Jak dál se Psí vínem?

V podstatě jednoduchá strava: poezie verus peníze a tiskárny mne naučila, že pokrok se děje po malých krocích. V našem případě od prvního čísla spíš almanachového typu o 16 stránkách a bez kritické přílohy s málo potištěnou obálkou k nynějším 26 stranám včetně kuléru + nahusto potištěnou obálkou. Psí víno vychází 6. rokem a za tu dobu v něm publikovalo na 340 autorů, když nepočítám výtvarníky. Jenže...

distribuce poněkud stagnuje, taky účinnost slov v nedohlednu...

Z této situace jsme se rozhodli spojit síly se zlínským časopisem vycházejícím dosud při Městském divadle Zlín Remazury. Remazury je nářečové slovo pro dělání schválností, potouchlin, problémů, neplech. Z francouzského remesurer: proměrovat. Znovu prověrovat i hodnoty. Což se mi líbí. (Pozn. Koneckonců problemsky světem zprávy o tom, že některá dříve tak oblíbená dadaistická kouzla nejsou nic jiného než obyčejné podvody, že moderním uměním zapleveleno mentální ovzduší od Šumavy naokolo k Tatrám, ostatně všimněte si třeba sprejerských ejakulátů, tak zoufale toužících se odlišovat, až k šumu.)

Čili Psí víno by nemělo být jen pro básníky, ale jestliže přibíráme divadlo, musíme přibrat i prózu, ostatně sama si už dlouho v PV říká o místě, cíli bychom se jí už neměli bránit. V roce 2003 by se její redakcí měl zabývat především Igor Malíjevský, bývalý redaktor Literárních novin, s dalšími zájemci o tuto práci začínáme jednat.

Některé kmenoví básníci PV si myslí, že Psí víno tím ztratí na výlučnosti a polykulturních časopisů že je plná p... Nicméně obrazově by se taky dalo říct, co se starou zkyslou pannou, o níž by nezakopl ani poslední křěnovický Šandův podruh.

Takže by se Psí víno mělo rozšířit asi na 36 stránek a pak se uvidí. Máme za to, že by se mělo držet nadále svého. Tj. pokoušet se nadále o mapování směrem k sousedům, bude-li příznivá situace i ke vzdálenějším. A nevzdávat se publikování nezavedených autorů, když pro některé se stává PV prvním krokem na cestě do znamenitějších redakcí a vydavatelských domů.

Možná bychom měli v časopisu otevřít i jiné rubriky, vydávat knížky viz 1. publikace Psího vína v její edici Stůl Milana Libigera jako polystyrén na hladině Indie. Možná bychom měli tisknout i reportáže, podávat větší servis o kulturních akcích okolo nás. Jako první krok bych si dovolil nabídnout čtenářům i přispěvatelům ANKETU s jedinou otázkou: 1. Co bych si rád přečetl v Psím víně? Nabídněte. Třeba budeme mít o podstatnou rubriku víc. Nabídněte do uzávěrky příštího čísla 15. března 2003.

Možná se Vám zdá, že v tomto pozdně podzimním pozáplavovém ovzduší se chovám poněkud „nachlazeně“, že v příštím roce nebude na žádné kulturní časopisy, natož na jejich rozšíření. Psí víno potkalo však štěstí, pan Zdeněk Szamko, generální ředitel firem Newcos a WERS z Lípy u Zlína přislibil nakladatelství a vydavatelství Jaroslav Kovanda, s. r. o., na příští rok 100 000 Kč, což je pro nás částka závratná, která nám z poloviny vytahuje trn z paty. Už budeme potřebovat peníze jen na chod redakce, telefony, poštovné, ekonomu atd. a na honoráře. Protože nebudou-li peníze na honoráře, Psí víno nebude vycházet. Loni jsme autorem platili a ten, kdo nám adresu poslal resp. co nejdřív pošle, měl by do 15. ledna 2003 do stat svoje. Takže posílejte adresy (a taky příspěvky) na mail psi.vino@volny.cz, značka spěchá.

P.S. / Omlouvám se všem, jimž jsem zabral svou zprávou bibliografický prostor. Ale potřeboval jsem se podělit. A poprát Vám čisté Vánoce a nekonvenční příští rok.

*) myslí si, že umře, in Psina, kulér

J. Kovanda

PSINA

záábavná příloha Psího vína

Připravil Jaromír Komín ve spolupráci s redakcí *Nájemnička* (knihy žertů, vtipů, veselosti, za šestáček čtení do sytotu) - 1905 a *Poupěte* - přílohou novin sokolské mládeže - Vzkříšení - 1934.

Hloupý Tomeš.

O CO SE 1LO? O ME2DA.

TOMEŠ JEJ SPAŽL V LESE PRVNÍ. ME2D! ZAŠEPTAL, VŠECK ZKOPRNĚLÝ. NA3 HO! ZVOLAL NA3 VÁVRA? PODÍVÁ SE DOBŘE, KAM TOMÉK UKAZUJE. TEN SE VŠAK NEHÝBAL, NOHY MU LEKNUTÍM ZDŘEVĚNĚLY. UTEČ TEDY, NEBO VYSKOČ NA STROM! SMÁL SE VÁVRA. NA3 HO A VYSKOČEL TOMEŠ A HOREM PÁDEM UTÍKAL Z LESA. KDYŽ SE O5 VE VSI SEŠLI, ŘEKL VÁVRA TOMŠOVI: TYS MI DU6ATEČNÁ! AŽ JEDNOU ZNENADÁNÍ UZŘÍS 100 DOLU, VYKŘIKNEŠ, ŽE JE TO SLON: VÝŽDÝ TO NEBYL ME2D, NÝBRŽ PAŘEZ. NEMIO ANI HODINA A CELÁ VES POKŘIKOVALA NA TOMŠE: ME2D, ME2D!

VŠECHNO 7ULO V NĚM ZLOSTÍ, NEBOŘ 8SCH NEBYLO NIKDY NOUZE, ANI BY BYL TOMEŠ NEVĚŘIL, ŽE VÁVRA NAJ9ŠINU PROTI NĚMU? ŽE NAJ10OLIK POSMĚVÁČKU.

VŠAK JÁ SE POMSTÍM, ŘÍKÁVAL. I.PŘI100UPIL JEDNOU ZNENADÁNÍ K VÁVROVI A Z ÁZDY MU ROZDUPL MĚCHÝŘ, NAPLNĚNÝ VZDUCHEM, VÁVRA NIC, JAKOBY MĚL PRO STRACH UDĚLÁNO: NI NEMRKL. OD TÉ CHVÍLE SMÁL SE TOMŠOVI DVOJNÁSOB A JINAK HO NEPOJMENOVALI NEŽ: HLOUPÝ TOMEŠ.

P.S. - Prvních pět správných vyuštenin zašlete prosím na mailovou adresu básníkovi Michalu Šandovi z Praby. Určitě bude potěšen a jako odměnu od něj dostanete po pěkné knížce.

P. Černý. Panu presidentovi (k básničce na str. 2)

F. R. Jura

Panu presidentovi

Kdybych byla trochu větší,
nežli dneska jsem,
běžela bych na Hradčany
v dnešní slavný den.

Za tatíčkem Masarykem^{*)}
běžela bych tam,
řekla bych mu, že ho ráda
jak tatínka mám.

Ruce bych mu samou láskou
stokrát zlíbala
a za všecky české děti
pusu mu dala.

**Možno aktualizovat Klauzemanem? P. Pithartem? ... a vyučovat
a vyučovat a vyučovat...*

ČTĚTE OD PŘEDU I OD ZADU!

Žáku, oko ukaž! - Nelej, Matěji, je tam jelen!
Dar kupec i cep ukrad. Dar mámení nemám rád.
Zeman letěl po kázání na zákop, na mez.
Nedej keř, řek' jeden. - Nemá děti děd i teď. Amen.

*Jako dárek poslámme k možnému použití všem experimentálním
básníkům JOB-BOJ!*

B. Mates: Jak děti sázely strom svobody

Obrázek věnuje Jaromír Komín
Kateřině Bolechové

Osleplý

Když jsi pohlédl do propasti nebe pod nohami,
neviděl jsi Boha. Když jsi pohlédl z výšky na zem,
nespatřil jsi smrt. Nezahlédl jsi sebe.

Waldemar Rak

Titanic I

To ne my
toneme.

Titanic II

Na vodu píši.
Ticho slyším.

Giordano Bruno

Život jako hvězda.
Myšlenky mé jasné,
ještě chvíli jen

a z h a s n u.

Výuka Jana Kowalského

Naučili mě
smrti

nazepaměť

z příruček lží a
nevědomosti.

Umím žít.

Jan Kowalski konstatuje

Sníh. Pod botami skřípe.
Tak pomíjíme.

Z polštiny přeložil Libor Martinek

Waldemar Rak

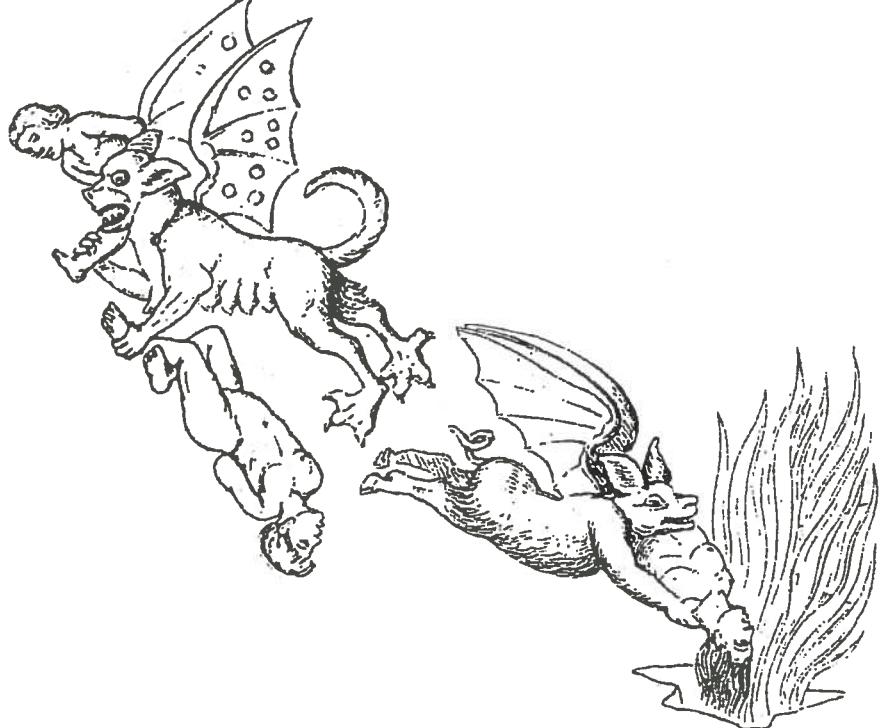
* * *

Věčně hoří dům můj malý

* * *

Ten dům na návrší č. 105 -
dům mého dětství.

Ty ruiny na návrší č. 105
jsou domem tvých otců?

Jsi

Jsem, když jsi

* * *

Polobotky na cestě ke slunci. Sražené. Zatuchlé kufríky.
Spocené. Ztuhlý. Zlaté Izákovy zuby. Zmlklý. Zrazený, zná-
silněný úsměv -náctileté Sáry. Pod sklem vitriny, stočené
do klubíčka, staříčké, šedivoučké srdce. Zdálo by se,
chvějící se ještě.

* * *

Nechtěné otčiny. Místo na zemi, kde bolí každý kámen.
Dům povaleného, překrouceného dětství. Gramofon. Na
talíři "Dnes k tobě nemůžu přijít". Tady stál velký, kulatý,
rozkládací stůl. Chlad kýčovité nádražní čekárny v Ž.
Upředná ochranka. Chuť chleba se sádlem a ukradené,
přinesené klobásy matčiným milencem, čpící jeho potem.
Katovice, Mirku. Tady se usadila smrt. Cestování od - do.
Cestování do mého temného nitra. Na mapě cestování do-
ruštání k porázce, dozrávání k osamostatnění, marně hle-
dám bílou skvrnu. Popsali mi mapu do poslední kóty, do
poslední čárky. Nejsou mi přány znaky zapomnění. Když
jsem stál nad hrobec matky, zamčený do listopadového,
ranního chladu, uvědomil jsem si - Řád mé jízdy ještě ne-
byl dopsán.

* * *

Jsou takové noci národní, kdy hasnou světla hřbitovů,
spící nesní o chlebu a věčně opožděná děvčata čtou v
prázdných nádražních čekárnách statistické ročenky. K
posílení srdcí.

Szulim Icchak Lubinski

Co o Tobě vím, můj vousatý praděde?

Jenom to, co mi vyprávěla Matka:

Že jsi utekl z domu v šestnácti

Že jsi v kmetském věku naskakoval do jedoucí
tramvaje

Že jsi mladým děvčatům říkal "ředkvičky".

Nikdy jsem Tě neviděl, nikdy neslyšel

Ale poprvadě, nikdy jsi mi nescházel

Snad proto, že o Tobě nic nevím

A mé zamýšlení je jenom chvilkové

A můj smutek cyklický.

Vlastně ten, jímž jsi nebyl, je mi více

Známý než ten skutečný a určitě vím:

Nebyls lichvářem, nebyls hadrářem

Nebyls sionským mudrcem, snoubenka si tě nevzala

Kvůli bicyklu a v Lodži Ti nepařila ulice.

Nebyls kapitalistou, ani komunistou, ve čtyřicátém

Na východě Polska nevítals sovětské hordy

A určitě, můj ubohý Szulime Iciku, než Tě

zamordovali

V ghettu, nikdy v životě jsi do macesů nevlil krev

Nevinných křesťanských dětí.

Marcin Hałaś

protokoly (č. 4)

mladší provokatér ageus služební číslo
čtyřtisíce devadesát jedna hlásí
položení několika záladných otázek ježíši -
on se však jen smutně usmíval

protokoly (č. 7)

hlášení státní služby z města naim:
stala se tu divná událost spojená
s osobou galilejského
hodně očitých svědků tvrdí že vzkrísil
mrtvého elysejského
syna vdovy sáry
v době kdy pišeme iato slova elysejský
si hraje u pramene
kapky vody ostříkuje jeho obličeji
a třpytí se na slunci

* * *

pátý prokurátor judej
eques romanus
pilát pontský
stál před rozhodnutím:

koho osvobodit
a koho odsoudit k smrti

nakonec převážily
humanitární ohledy:
barabáš byl jediným
živitelem rodiny
(čtyři děti plus
žena v pátém měsíci)
a na ježíše galilejského
čekala jedině
ještě nepříliš stará
matka

apokryf z proroka izajáše

já izajáš který jsem napsal
knihu předpovídající příchod mesiáše
přiznávám: má vina má vina
má veliká vina
hle napsal jsem nadšenou básně
o časech které teprve nastanou
o historii zjevené v nočních vidinách
avšak zapomněl jsem že lidé neumí
číst poezii
promarnil jsem čas na povídku
o beránku vedeném na porážku
místo abych ze sebe vyrval
kouřící střeva pravdy
byl jsem spíše básníkem než prorokem
má vina má vina
má veliká vina
mě nedopovězené slovo
má bolest

Władysław Jan Burzawa

Vánoce v Chicagu

Bůh se rodí moc naříká
noc začtená ve hvězdách
a my při vánočním stole
pod stromečkem se dělíme
oplatkou vzpomínek
Nebylo pro nás místo
v zemi známé svou pohostinnosť
A tady je ticho všude
ačkoliv letí veselá novina
A chtělo by se v tuto noc
zazpívat koledu
k rybě hořká samohonka
i k rozhovoru
až do svítání
A tady je ticho všude
ačkoliv letí veselá novina

Polní

Januszowi Weissovi z Jeruzaléma

A znova máš jak na dlani
tu cestu vinoucí se mezi lány
vzrostlého obilí
znova nabystou ve stesku dnes
je stejná jako tehdy
když sis na ní hrával
s polskými vrstevníky
na vybíjenou uprostřed sladce
rozkvétajících třešní
A znova vidíš tu cestu stejnou
dnes jako tehdy
jenomže někde zmizel
její polní klid hry
na vybíjenou...

Z polštiny přeložil Libor Martinek

Daniel Petr

stool, křída, polycysta, podzim, ško.La

1. stool

Je vůbec v bytě nějaké počasí? Myšku bys spatřil ležet na gauči, který se stěhoval častěji než Hebrejci a své záhubě zabránil tím, že tvrdošíjně poukazoval na svou vyvolenosť a odmítal asimilovat s ostatním vybavením bytu. Myška totiž gauč térmě neopouštěl. Sám ani nevěděl, kdy například naposledy otevřel skříň načpanou oblečením ze zatopeného skladu vietnamských obchodníků, který se mu podařilo vyrabovat (výraz, který je v této souvislosti pravděpodobně používán nepatřičně) při povodních. Skříň, jako by uholila Myškovy myšlenky a možná i proto, že naděšla vhodná chvíle upozornit gauč, že tu není sám, znenadání škytl a obrátila své útroby naruby. Prostor mezi ní a gaučem naplnila směs svou plesnivostí implikující trávení. Myška, tak jak ležel, natáhl ruku a uchopil cedulku, od níž se bez znamky odporu oddělilo to, co bývalo tričkem. 100% cotton, dalo se z ní přečíst. 0% polyester, dodal možná sarkasticky poslední mol, než uvnitř skříně chcípl hlady. Myška zahodil cedulku a v témže okamžiku mu břicho sevřela křeč. Už už vstával, ale včas si vzpomněl na to, že na hajzlu je okno a není zatemněné. Tady hromada oblečení zahozená jako on. A za oknem jasná obloha s průhlednými šmouhami, porušující autorská práva Microsoftu na plochu Windows. Nesnesl by ten kontrast. To radši zůstane přilepený na svém gauči. Doslova. S úlevou se přesvědčil, že si stále ještě pamatuje anglický výraz pro vyprázdnování střev. stool.

2. křída

Poslední lidé za ním ještě chodili a mluvili k němu. Nikoli s ním, neboť to by předpokládalo interakci, kdežto on jim neodpovídá. Připravoval je tak (možná nevědomky) na situaci, kdy už s nimi sice nebude, oni ho však stále budou v duchu oslovovat, tentokrát bez absurdního nároku na jeho pozornost. Dveře se otevřou a spatříš Kocoura, jak kulhá dovnitř. „Todle je opravdu na hovno, v týdle prdeli eště nepřišli na to, že jinde maj krámy, v kerejch prodávaj včeli pro zvříata, a kdyby do tohodle krámu vlezli, tak by si museli koupit koše pro svoje čokly, protože by jim i v tom smogu, kerej jim ucpává mozkovody vod tý doby, co tudy vede dálnice, svitlo, že takhle už se to nedá, du, doprdele, k tobě a najednou cejtím bolest v lejtku, mam křeč jako buldok, řeknu si a snažím se stát rovně, poradila mi to máma, vona týle křeče měla taky, a jak stojím, žene se na mě dědek, denky, huláká, kdo je u něj denyk, asi řákej teplouš, dědek se pro něco shejbne a začne mi tahat za nohu, ne přímo za ni, ale za buldoka, kerej se mi do ní zakous, co bys mu řek, tady v tý prdeli eště neskončily prvhory, vole, neposral ses?“ Kocour s očima vyvalenýma na Myšku pozpátku dokulhá k oknu, jediným škubnutím ho odtemní a dokořán otevře. Myška hledí ven na zasněžené střechy. Druhohory, opravuje v duchu Kocoura, křída.

3. polycysta

(Myškova vzpomínka na událost před třemi měsíci)

Myška se musel vzdát veškeré naděje. Vracel se do rentgenologické laboratoře pro disketu s návodem na Unlimited Adventures, která mu vypadla z kapsy u košile, když si ji sundával. Škvírou ve dveřích zahlédl rentgenologa se snímky jeho plic rozprostřenými proti oknu. „Tomu už by nepomohla ani panenská moč,“ říkal rentgenolog vedle stojící sestře, „to jsem ještě neviděl, to snad ani není cysta, to je polycysta.“ Sestra vyprskla. Disketa nestála Myšku mnoho hledání, ležela pod židlí. Vrátil se do svého pokoje, sbalil si notebook a utáhl pásek od županu. Ve dveřích potkal dědu, který umrel před týdnem na vedlejší posteli. „Budeme se zase hádat?“ zeptal se ho Myška rovnou. „Není o čem,“ odpověděl děda, „nejsem mrtvý“. „Ale jste.“ „Ale nejsem.“ Myška pokrčil rameny a protáhl se kolem dědy na chodbu. Neodbytný děda ho však dostihl u východu z nemocnice. „Nedošlo vám, že jste se právě sám usvědčil z toho, že mrtvý jste? Copak s vašima nohami byste mě mohl dohnat, právě když se odsud snažím co nejrychleji vytratit?“ Děda sklopil bradu. Jeho suché, tenké nohy na první pohled nebyly schopné ani stát, natož rychle kráčet. „A vůbec, už mě nezdržujte tak nedůležitým tématem,“ dodal Myška.

4. podzim

„Podzim,“ huhlala na Myšku Kachna opírající se o rám otevřených dveří. Do bytu vtáhl se vši pompou průvan. Odlepil od stěn vždy po dvou rozích plakátu a obrátil je bílou stranou navrch. Zježil mávajícími rukávy a nohavicemi hromadu oblečení ležící na zemi. Vypůjčil si svazek dvaceti listů jakéhosi textu staženého z internetu a poté, co změnil směr, je vracel po jednom a zapřášené od sněhu. Kachna však byla tak opilá, že ji nenapadlo zavřít dveře, ani když průvan ve chvíli nepozornosti uzmul cigaretu Kocourovi stojícímu u okna. „Podzim,“ vyhrkla důrazněji než poprvé. Kdyby Myška přesto, co jsem ti o něm řekl, mohl projevit překvapení, pravděpodobně by se tomu neubránil. Proč mu Kachna přes nepřítomnost jakýchkoli souvislostí podsouvá představu předposledního ročního období? „Podzim,“ zakvílela Kachna hystericky, oběma rukama se odstrčila od rámu dveří a podle všeho se pokoušela vykročit směrem k Myškovu gauči. Místo toho však ztratila rovnováhu, pozpátku se překotila a pravděpodobně (Myška to ovšem nemohl ze svého místa vidět) se skutálela ze schodů. „Podle mě říkala ‘pod sem’,“ řekl Kocour, „asi ti chtěla něco říct nebo co, měj se tu, musím ji vodvýst k ní, aby něco nevyvedla jako dycky.“ Odkulhal a nechal Myšku samotného.

5. ško. La

Všechna Myškova předsevzetí vzala za své. Nevadí, že byla výhradně pasivního rázu a dávala smysl pouze sobě samým. Například, a o tom jsem se už zmínil, nezapomenout anglicky. V ničem neodporovat Kocourovi a Kachně, ale ani je v ničem neutvrzovat. Srát pod sebe na gauč. Nechat své myšlenky bezcílně bruslit po obrovské ploše zamrzlé hladiny nevědomí. Nebránit se spánku, přestože nemuselo následovat procitnutí a smrt je bezesná. Mlčet. Mlčet. Nebránit se spánku, přestože nemuselo následovat procitnutí a smrt je bezesná. Nechat své myšlenky bezcílně bruslit po obrovské ploše zamrzlé hladiny nevědomí. Srát pod sebe na gauč. V ničem neodporovat Kocourovi a Kachně, ale ani je v ničem neutvrzovat. Nezapomenout anglicky. Tvá poslední vzpomínka, Myško. Last memory of yours.

tvrdej americkéj sonet

na peřínáku v pokoji
mám vyrovnaný zápalky
a mostkem rukou ploužím se
k té modré boudě pro startky¹

pak zahnu lehce doprava
k vanity fair² kde slyším blues³
- tom waits⁴ prej dneska prodává
svou budoucnost a velkej vůz

a je mi zase trochu fajn⁵
když pozdě v noci vracím se
a marně doufám že mám kam

pak stáhnu ruce, čekám jen
na ranní pocit slowing down⁶.
tak tohle byl můj dětskéj sen.

Katerinka Tošková

**poznámky k vyčpělému vztahu
(s užitím některých stejně vyčpělých
motivů)**

prý oči. mluví za mě.
a přece nejsou věčné!
prý vlasy. mile jemné.
já češu jenom ječmen!

tvá přání. chci je plnit.
jen marnost mi v tom brání.
a lhůta? úročení?
i lichvář je můj známý.

prý srdce. zas mi lžeš!
je jenom hříčkou z bible.
prý bolí. jako hitlerovo?

prý duše. mrtvá veš
na tmavém prostěradle.
prý láska. pouhé prázdné slovo!

Poznámkový aparát:

1) startky (bovorově) = cigarety značky Start: oblíbené především mezi studenty a dělníky (nízká cena): dva typy: klasické „tvrdé“ (v červené krabičce) a lehké (v krabičce modré)

2) vanity fair (angl.) = trh marnosti; srov. s názvem románu W. M. Thackerayho

3) blues (angl.) = 1. smutek; 2. moderní zádumčivý tanec volného pohybu u. skladbě k němu (in Klimeš, L.: Slovník cizích slov. Praha 1998.)

4) Tom Waits (tom waits) = americký jazz and bluesový zpěvák a skladatel, charakteristický svým chraptavým blasem podobným např. F. Sinatroví či L. Armstrongovi

5) fajn z angl. fine = pěkně, skvěle (in Knežovič, M. a kol.: Kapesní anglicko-český, česko-anglický slovník. Praha 1991.)

6) slowing down (angl.) = zpomalení (in Poldauf, I.: Velký česko-anglický slovník. Čelákovice 1997.)

Pověra

Nikdy
nekvete kapradí
a přece prý
tak rudě
vždy o půlnoci
ze šestého na sedmý
červenec
jak vědí...

kdo vlastně?

Rušení jara

skutek chvályhodný
Zvláště když
sprasné svině
znají *prespat'*
i svatého Antonína

Ego

...jako levhart -
zvíře temnot
Vždy putující sám

Podzimní sevření

Třeštění deště
křeč vysířebaných mračen
za stříbro olovo
střežíš své nepodstatné

V nepromokavém pláště
kradeném v Samotinách
do zdí se vtisknout
jak Subrac Honoré
a zdát se
šťasten
poprvé sobě

Podpůrná ticha

Na přílivových vlnách
vlnách Bezhlesí
podpůrná ticha nesou
ze Zahrad záhad
zapomnění
komusi
Népentes
nepotřený
palk hozen v jejich pěně
pozvolna klesá
ve prostory
němé
bezdné

Gustav Erhart

Hadí námluvy

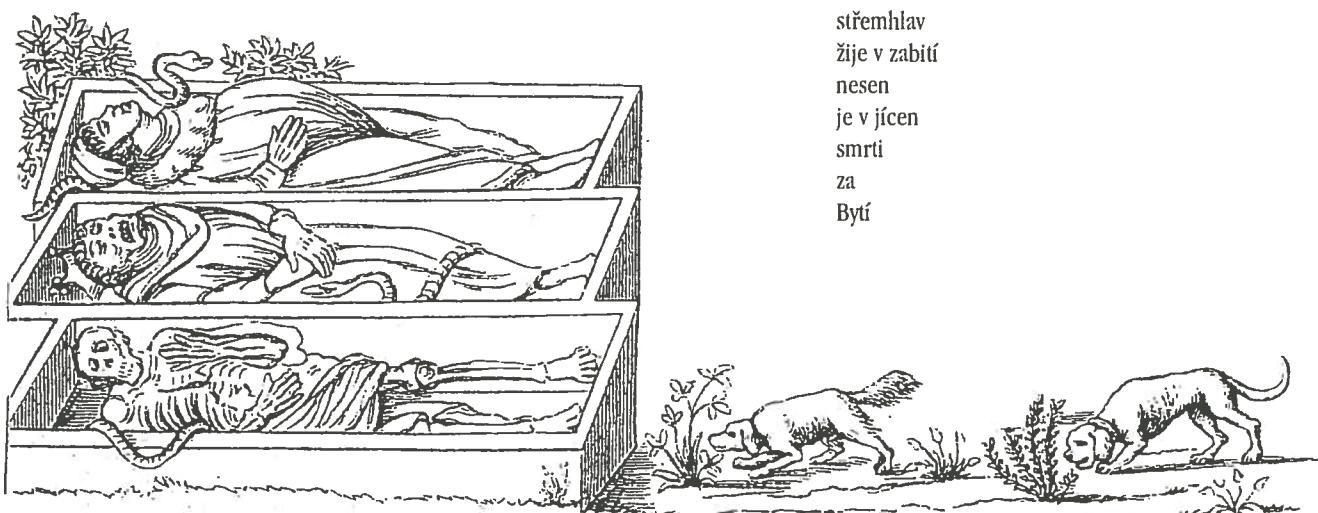
Modrá mámení
projízděj krajem
mrtvě narodených otazníků

Do plavných vod
Zasmích zalká

Esence života pozemského

Stojaté vody
do sebe pohřbívají

Sen - Nesen
střemhlav
žije v zabití
nesen
je v jícen
smrti
za
Bytí

Projížděli jsme kostrou mostu
podobné kostře pravěkého ještěra
a kluk z výletu
s plášťenkou v pod paží
zvracel do uličky
třicet pět minut poté
co začalo pršet

- Máš malá řadra -
špitl mi
- Ta moje předchozí
měla vydatnější -
prasátka vykrmená
na zabijačku
Co počít?!

noci se mnou
budou dietní

Mlhovinou zbytkového
světla
až po sirku
jež škrtla by
podrážkou
však jenom děšť

Katerinka Bolechová

Cizí chlup
na veřejných záchodcích
rozkročmo tušíš
něčí existenci

Za tři dny jediný
kdo shodil na váze
byl spánek
a přestože pohublý
jeho kosti v mých nohou
tvářily se olověně
do schodů kavárny
kde Edith Piaf zpívala
v cífernících velkých měst
nad kávou a rybízovým džusem
řetěz času spadl z koła
a nebylo proč spěchat
těsně po poledni
kavárna v obleku námořníka

Rozesmála mě
na vagóně nastříkaná
pička s dlouhýma nohami
proti ní mužův
taktéž na nohou
Freude co bys tomu řekl
kdybychom bez hlav bez těl
kráčeli po ulicích
na nožkách
(jen svá) přirození

To řeka
nábřeží židle
stoly až (po)lednice
Přišla s ní
svezla se po její šíji
do ulice
prošla průjezdem
tiše
vystoupala po schodech
neklepala
bylo otevřeno...
...když jsem umývala mrtvé tělo
znělo tak dutě
prázdná papírová krabice
ve vodě
po kolena
město
když tys začal
odtajňovat moře

Jan SUK

* * *

Noci nesmírných pochodů,
kdo jsme a pro koho?
Dny soch
nebo vytvářených bytostí,
chápeme vás v nitru?
Když okno jak srdeční chlopeň
otevře krajинu pravdy,
můžeme být viděni těmi,
kteří by chtěli minout sebe sama?

* * *

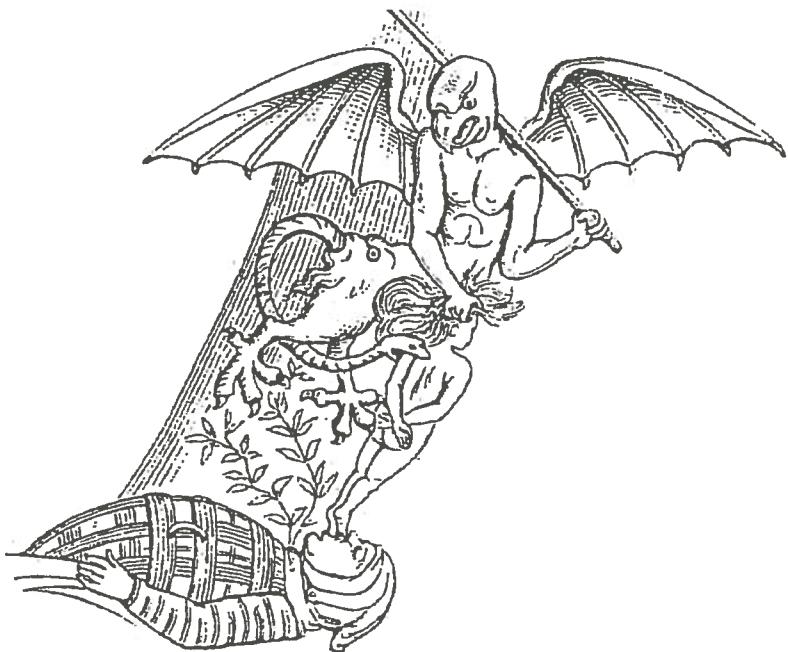
Jak rovnovážný akrobat
nad tvou propastí,
tak tiše dnes do tebe hořím
všemi ztracenými smysly.
Zahrada štípe dřevo,
jabloň má ohryzek v podsvětí,
třešně jsou očesány
ne do listí, ale do mrazu

* * *

Nechod' za mnou se svými prožitky,
Mám dost břemen svých i cizích,
jedna záda nestáčí,
jedna loď je málo pro celé moře,
tvoje slzy nepřesvědčují,
ani Ofélia
nestačili dohola ostríhat
před hlubinami v sobě

* * *

Každé slovo je víc než nahé,
každá věta dává i nedává smysl.
Poutníci zde byli, odešli,
tráva je povalena,
zem poskvreněna,
tři obří cypřše
za hřbitovní zdí
ohýbá povětrí domova

Ferdinand Šustáček

* * *

Muž jdoucí vsí, hradem z karet.
Za jeho krokem nocí
dům, stáj, stín kostela,
později fata morgana,
vzývání a pokoušení žíznivých,
kteří svým šílenstvím
přenásejí Saharu
do zahrad,
v nichž voda pluje
k lodi

* * *

Přes dravý proud řeky
rozhovor o podstatných věcech,
zákonitostech bytí.
Dvě duše už se nehledají,
ruce jsou zbytečné.
Vše bylo potřsněno zlobou.
Světlo v domě
vychází samo vnitřní branou
na zápraží,
kde jasný vánek tvého těla
zatřpytí se
do půlnoci

* * *

omam mě
oros mě
ošetři mě
stůj při mě
o pepř se opři
(a patu založ kmínem)
volky zavolej nevolky
té břichaté
co líhá se svým bratrem
(stínem)

* * *

Praha je stydká
v korunách kostelů
na Malé Straně
nejspíš si ustelu

Karlův most
tak jako
něžný pás cudnosti
stářím se zalyká
já po něm pospíchám
jak bůžek hmotnosti

Zinakade

kacír v čižmách

bojím sa že cívam
pred hlúpostou ľudstva
očkovanou v kolískach

matka propaganda
chová hada na prsiach
je krutá ako prízrak boha

kacír v čižmách
s hrotmi dovnútra
rešeto strát
zrak upieram do prázdnia

vidím ťa stáť na hranici
na terminátore ohnivej čiaru
pomenúvaš veci pocitmi
do aleje sadiš si svoj vlastný kríž

hriech je neochutnat'

niekedy ma reč
fakt že zaľažeje
strašne zle sa žuje
slová nie a nie
po brade stiečť

odhalil som sprisahanie
v temnom lebky kúte
mozog zbrklo vrhá zbitý tieň
na mlieč maniakálnej poézie

s tebou by som sa však
skúšal pozviechat:
vzorným stolovaním v servítkach
s nohami medzi nohami stola

iba blúznim hoci
skúšal som ti volať
v tele hlad
a v ruke motorola

posledný ninja

hic ako v hirošime
pamätný deň
potím sa skenujem aleje
červíky na vláknach
hmyzí ninjovia

:moje vlákno second hand:
po dialhičnej káve
elektrické ťalie
tatsuya oe

tajná samba rúk a líc
sami sme sa snímali
na odlišných miestach
japonského technaǵ
v akusticky mŕtvych objatiach

Kochove vločky zamrzli na perách
tak dnes žiadne vlákna
žiadna vláknina

dávaš mi znova piť ľživú vodu
spásosne bludný polkruh úsmevu
telá doby narovnávať nemám chuť

morálka vysšieho rádu:

kvantová mechanika
.tu a ďtam
zodvihnutie slúchadla
ked' zavolám

Milan Hrabal

Ars poetica

Neříznul jsem se do palce
jako Sylvia P.

Neskočil jsem ze skály
jako ptáci

Nenapsal jsem dopis
svým milovaným
mrtvým

Neříznul jsem
neskočil
nenapsal

nic co by stálo
někomu
za přečtení

* * *

Prastará hrušeň
se rozlomila na tři kusy
a s ní i stín
pod kuchyňským oknem

Kojívala tam své miminko
sesírenka V.

Než zemřela
vzkázala mi
čemu dodnes nerozumím

Ale temný dvorec
prsú nad bílou peřinkou
vyšívanou s láskou
jakou jsem chtěl i já
se dál tlačí na bezzubá ústa
hladu

* * *

píšu málo
a zbytečně

mladý a úspěšný
už nebudu

ale ještě je tu
stáří a smrt

má naděje?

Aleš Doubek

Cestuji do Francie

„Autí, ty Autíčko má“. (Slečno, ach slečno Pavlovová)
na krásach u nás doma
plošné omítky, muka zdí
pokoj je rozmezím propastí.

Na poetice klouznotu obrazovkou
a smích...,
nad obrazovkou tvého obličeje,
svými rty.

Záleží na Doc. Mindlovi

Jsem šťastný oceán
pod bruslemi antén,
co ještě jsem?

Ne, vyjadřování
jsem proti,
a tak stojíte pod okapy
měděnými.

Na koberci se hromadí mrtvolky
nevinné,
a podívej se nahoru -
je tak krásně.

V kofeinu „nám“
zlom hlas:
... s myšleně modrá
cizí slova
na doménách srdečního svalu.

Tvář

Krev zkrystalizovala na vlnách Tvých
a ručníkem stíhám její barvy
v ulici na leskotech kolejí.

Jízlivá těla je zlamují,
tak podvazuje hraným snům
do schránek s obtížemi
rysy tvé tváře.

Bledě modrá

Odpudivé vratci v obalech
u vodopádu stěn se světlaly
ke které se totožně zavíráte
v krásném obyčejnu svojí.

Pohlazen svou rukou
do tváří utopím si své představy
o laciné... tezím slovy
a popadám dlažbu k obejmouti.

Sny až za obzory jseš mi.
Bohatá parukářka
převleků odnětných ve mně,
které bojím.

Dneska nikomu nevyznávat lásku

Kamsi v nejkrásnější poryvy stromů
tvářuji k vás,
po fiktivních stěnách uměleckých škol.

Satelitní stužky světla trhany,
vzlízející se ve rtuti teploměru -
snění na okně zacpaném oranžovou.

Vysoko nad hlavou jsou stopy
po průstřeších mračen
zadehtovaných cervánky romantiky.

Plech odnaproti zaryá sebe sama do očí,
plynouc do nechápavých... očí.

Zuzana Vajnerová

Z listí

Po listech barevných posílám se
Jakoubku, zachytíš je na jazyk?
A věte holé, až opravdu připomínají
hůlky lyžařů rozrývajících nevinné
stráně bělosti,

lítá vítr

Líbá a mačká Nenasytině Je hladový
Tvůj jazyk ne

* * *

Vlažné tělo vlaštovky
zakopali kluci u pole
za zahradou
I křížek tam dali
Už se neptám proč
to umírá s prvním
mléčným zubem
Nastala doba proto

* * *

Jatka něžností
za dveřmi do ložnice
zavařené jako višňový džem

Před těmi dveřmi
lekle podáš ruce
aktovku, sváču, nezájem

ŽELVY JAKO SVÍCNY PUTUJÍ MÁRNICÍ

Mrty na márách
svíčky na krunýřích
světýlka po zemi
sunou se
želvy

Jak pancíř raket
atrapě člověčí
tak krunýř
bytosti
želví

Na márách truhly
po stěnách stíny
mrty neslyší
živý
želví

ANDĚLÍČKÁŘI

Plzeň

s hrotitými věžemi
povila
v placentě hlavního

náměstí

u stěny strmícího
kostela
k brlení hlavičky

z andílků

však stříbrný zcepeněl
od rukou
makavých kolem

jdoucích

andělíčkářů v zástupu
plznícím
ten plac jménem

Republiky

Petr Pazdera Payne

EUCHARISTIE

Láme se kámen
ještě je bílý
zevnitř

Láme se chléb
ještě je teplý
zevnitř

Láme se tělo

...

PAMĚTNÍCI

Břicháči vcházejí do hospody
medvědími kroky našlapují
těžece
pak se skulí za stoly
Koza má uříznutou hlavu
a chodí po sále
To včera prý
židle tancovaly
a dobytek se vznášel

PŘIBALTUŘEC

za Stralsundem byla výluka
aus Zug
nach Zug
do cirkusu

SOUDNÁ NOC

zahlédl jsem
na malých nožičkách
dlouhé
pochodující piano
s otevřenou tlamou
pekel
hořící prostor obrazů
ohnivou řeku

a ohňové moře
nad ním Noemovu archu
se studeným vzduchem
jak se vznáší
kde nahore a kde dole
nikdo neví
komu oheň nesežehne duši

fosforečná zář nad městem
v ní obrys vzducholodi

* * *

Ulice plná lidí
kamarád Vladimír měl sen
že jede na kole nemůže otevřít oči
kličkoval snažil se nešlo to
a tak se začal dívat dovnitř
uviděl tvary barvy ze kterých šel strach
ale do nikoho už nenarazil

* * *

Podzimní dny
cesta za zády
cesta cestou krajinou
věčná díra nad hlavou

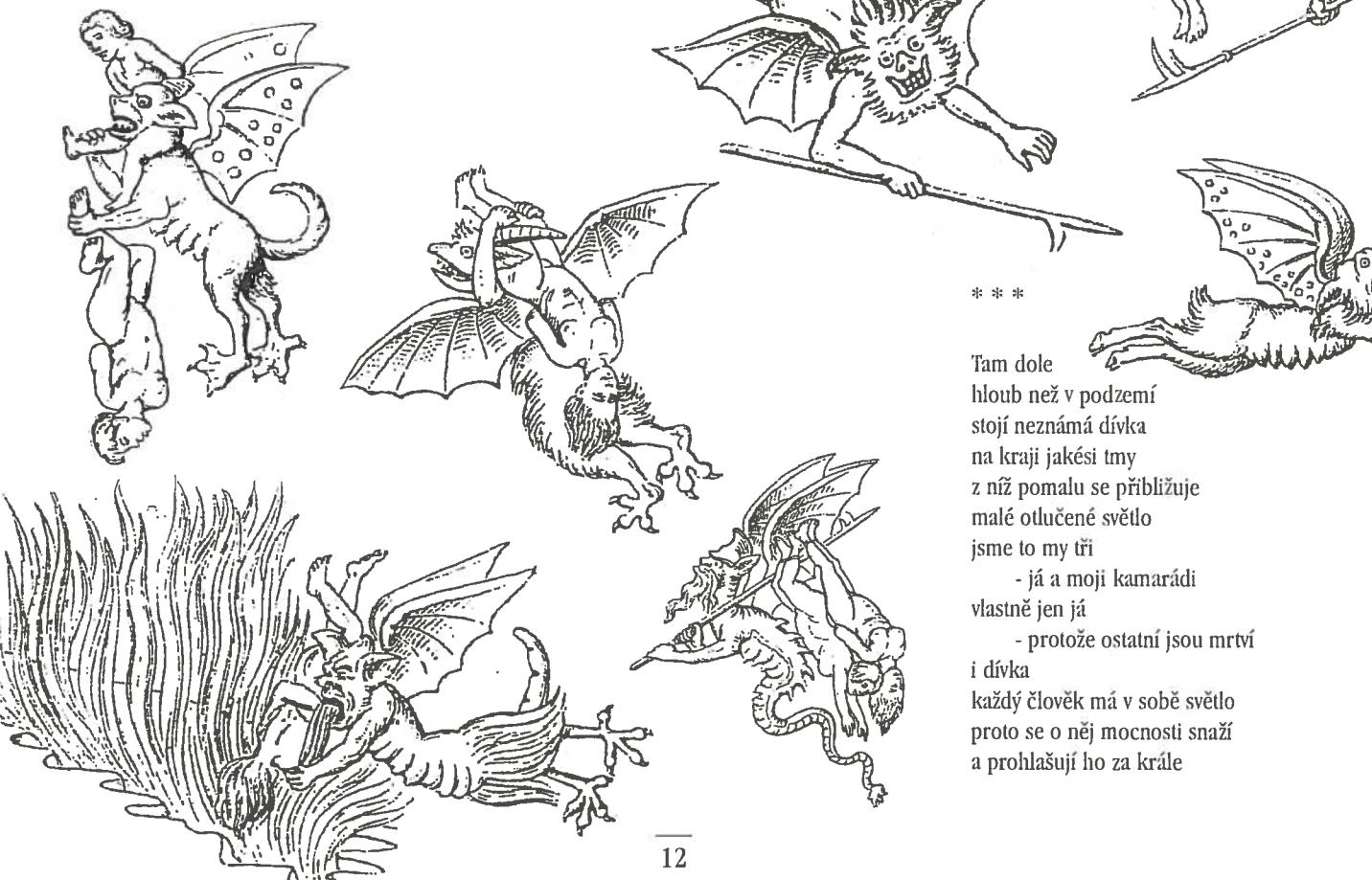
* * *

Kovářovice Lomnice
tam jsme nezabilí
jednoho alíka
co po nás vyjel až ke kapličce
nechali jsme jít nohy úvozem
kde se mihla zelená barva
a počkala až k proutkům
v kapličce svatý Václav
a jeho objevitelé v oblacích
bylo to křehké
vybledlá růže
dřevěná do šeda
záleží na tom
jak daleko člověk věří
Kuba na toho alíka ani neštěkal
kdo ví koho jsem si pořídil v tom těle

A jako vesmír není vesmírem
ale jen prostor
plný dějů těles jimi prázdný
tak já jsem jen pole s měsícem
a jeho světlem
v lese

* * *

Pokoušíme se pochopit pocity druhých
a proto žijeme špatně
až druzí budou první
pokvetou stromy jako když hoří

* * *

Tam dole
hloub než v podzemí
stojí neznámá dívka
na kraji jakési tmy
z níž pomalu se přibližuje
malé otlučené světlo
jsme to my tři

- já a moji kamarádi
vlastně jen já

- protože ostatní jsou mrtví
i dívka
každý člověk má v sobě světlo
proto se o něj mocnosti snaží
a prohlašují ho za krále

* * *

Lukáš Marvan

Kořen vesmíru

Jak hluboká je krajina
s malým světýlkem myslí
s tenkou stopečkou jdoucí postavy ...

* * *

卷之三

Jak hlasitě umí světlo
přistávat
jak naléhavě vyplní vzduch
že dechem nešedne
kde jsme to vlastně v noci byli?
kdo je blázen?
co všechno se dá zahlednout
když vzpomínky zmizí
nebo jsou průhledné
když Lukáš odchází z práce
táhne za sebou stín
 jako poražený strom
tiše se stmívá
a my si myslíme že jsme unavení

卷二

Sníh padá na podkrovní okna
ticho šustí
je slyšet jak se drolí mraky
jak hasne den
kdyby smrt byla ročním obdobím
sklánělo by se nebe nad námi
jako právě ted'
a my bychom všechno věděli

Modrá hloubka pluje
mraky prosvítá závrať tak veliká
že není
oknem nad postelí
není nic vidět
mraky posunují myšlenkami
jako mincemi

Ted' je ještě možné vidět koruny stromů
i když unaveně neochotně drží tvar
a dobříhají kousek za stromem
světlo bodá do kerů
kouř z dechu psa
podzim dýchá z povinnosti
a je to napíš sen
jít po takovém poli

六六*

Soumrak příšel o půlnoci
pěšky to trvalo
větve umazané oknem
vzpomínali jsme na život
růžové pruhy na obzoru
připomínaly most

.Dneska je středa
co je to středa?
nevím to se tak říká
takové znamení
třeba včera jak padal sníh ...
co je to včera?
to jsou ty suché rostlinky
co trčely ze sněhu

Slyším dvojí hudbu
jedna do tváře do lící
jako sníh
druhá za zády jako hranice večerů
prší v oknech tma
jde jako slzami
když se mi v dětství zdávalo o dospělosti...
když byla Silva malá přicházel Ježíšek zá-
chodem
když byla malá Mirka chodil pod okny
Šimonu políbil na tvář
ve dveřích rýsoval se kříž
přistávám
tvrdá deska psacího stolu
skutečnost popojízdí
jako krejčovská míra

HRADY SPATŘENÉ

Petrem Motýlem

AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ - ČESKÝ KRUMLOV

autobusy odjíždějí ke hradům spatřeným

Platan jedenáctka mi mapy mlží

1. Jenštejn.....čínská poezie

2. Karlštejn.....rychle na stojáka, za pět let drahota

3. Žebrák.....čínský Točník

4. Točník.....jako Žebrák

5. Valdek.....čínská vesnice

6. Poděbrady.....Lucie noci upije

7. Kostelec nad Černými lesy....Hůla zhůra

8. Mělník.....Rosta v maringotce

9. Kokořín.....Lucie na klíně Šmídá, Prchal se rozhořčil

10. Houska.....smrt se Škraboškou

11. Bezděz.....přes les samým trním, skončil jsem jako hračka intelektuálky

12. Pernštejn Starý.....tlusté brýle opijí vzduch

13. Jestřábí.....železné kočky otrava

14. Žižkov.....španělská zed', čínská věž, rozmazaný Ctibor

15. Ronov.....není Hronov, není ani templář

16. Hrádek u Auší.....sleduje Mahlera v plicích

17. Chvatěruby.....Kostomlaty, Limuzý

18. Konopiště.....šest starostů, Péta Mlčoch, Samson jako zvon, skvělá nálada

19. Dražice.....otrava biskupa

20. Stranov Starý.....Výno Vonstra

21. Stranov Nový.....Rýno Strasta

22. Michalovice.....Amerika

23. Zvířetice.....objednávám si třetí pivo na autobusovém nádraží Krumlov, přes den už jsem pil, jako zvíře jsem, ano

24. Valečov.....ale válet se ještě neválím

25. Kost.....jsem dobrý host, brácha na Sobotce

26. Trosky.....známe

27. Klášter.....rozflákaný, nečepejí

28. Bezděz.....zase přes les

29. Pernštejn Nový.....čínské jablko voní

30. Kamejk.....je Týn v jižních nebo v severních Čechách

31. Vopřína.....z prasete slezky chlupy

32. Vostraj (Kocourov)....Rychlé šípy

33. Vostraj (Jakuba)....S.I.A.M.

34. Skalka.....byl jsem tam trochu dřív

než v říji jelen

jí len jen len

pár piv parohů piv piv piv

35. Klopaj. Hanžpurek (Hasenburg)....na Němce neklopaj, bratře, ba ne

36. Koštál.....budoucnost porcelánového zelí

37. Hyvna.....čínský bodlák v ústech

38. Křivoklad.....bufet s lavháčem, nepředali se

39. Krakovec.....industrializace vítězí ve špercích

40. Tejřov.....zadušené house v mléčné tmě

41. Boleslav Mladý.....emancipace pláště

42. Brandejs.....Záložna, všechno za sklem

43. Zásadky.....prezence

44. Kumburk.....jednání

45. Bradlec.....kondolence a věnec

46. Pecka.....Martin blyje celé špagety

47. Adersbach.....horolezci šplhají nazí, hlavně horolezkyně

48. Silberstein.....publicita smaltovaných hrnců

49. Miletín.....jazz vytírá hadrem jako hnůj

50. Seměš.....hořící čaj

Latus.....73

já skutečně viděl.....5

v můj neprospeč.....mínus šedesát osm

Máčhova výhra.....plus šedesát osm

Translatus.....73

51. Gradlice.Hradiště....čínská poezie

52. Kunětice.....spali jsme přímo pod ní

Kunětickou horou noční
pivem z Hradce nakrmení
srnci zas plaší mě srnci

53. Lichtenburg.Lichnice....skok psa do nádobí

54. Květnice.....čínský čaj

55. Milešov.....spanilý měsíček

56. Kostomlaty.....Černošice, Ferda a Milan Jüdl vždy legendární

57. Ryžemberk.....Rýzemberk bych znal

na Rýzemberk jsem vystoupil
háček nad z však pryč mě hnal

58. Dobrovská hora.....židovský ministr obrany

59. Kupka.....rumpál

60. Střekov.Schreckenstein.....vzhůru modří mořeplavci

61. Supí Hora.....a vzhůru i zelení

62. Buštěhrad.....hrabňák se nafoukl a břichem zakryl
celé pohřebiště i se sebou samým

63. Rožemberk.....14 nejdražších dešťů světa

64. Krumlov.....no právě, tady na autobusovém nádraží, piva
už jsou čtyři, celkem za den jedenáct, všechno je z umělé
hmoty, na záchodě se platí, dlouho už nevydržím

65. Helfenborg.....řeka cukru drolí flétny, drolí oči

66. Drahonice.....šlechtic

67. Březnice.....šlechtic s tetřevem

68. Hluboká.....šlechtic s tetřevem a vylouplým okem, svým
nebo tetřevím?

69. Okoř.....tak tady opět lahváč, hrad uzavřen

70. Hradiště.Münchengrätz....do Německa za motáky

71. Svijany.....pivovar

72. Friedstein.....holá teta

73. Malá Skála.....S.P.I.S.ovatél jako tele

74. Hrubá Skála.....vilafon, vibrafon, kostrč

75. Waldstein.....Láda tam hrál na Silvestra na varhany,
ještě s jinými trempy, s dalšími trempy,
s celou řadou nespojitých trempů
76. Kostelec Zbořený neb Křížkový.....připadám si už podobně
77. Tejnice.....tej, tej, zrnko zakopej, jinovatku taky
78. Kožly.....asi budu blít
79. Lišno.....ne, dobře to dopadlo
80. Jemniště.....exkurze, do Jemniště exkurze, žíznivý jako pes
81. Nalžoves.Nenalezhoves.Mülhausen....na dlouhé povídání
82. Veltrusy.....netrefím na most
83. Vlašim.....nespatřený uran
84. Sternberg.....do ucha koním
85. Rataje.....kytice rzi a brambor
86. Talmberk.....v mořem času zmítané lodi
vrzající dřevo ráhnoví
kosti pozůstalého světa
v jejichž popelu splýváme
87. Komorní Hrádek.....bronz
88. Dub (Hořalka)ale rum se nadře víc než bronz
rum se nadře jako kůň
na autobusovém nádraží
ho nepodávají
89. Zlejnice.....zločin příšerný
90. Lobkovice.....Pavlovičův děd
-
- Summa.....56
- mnou navštíveno.....8
- v Máchův prospěch.....plus čtyřicet osm
-
- Hlavní summa et latus.....129
- já skutečně viděl.....13
-

mládí je dávno pryč
krásy nikdy moc nebylo
Mácha navštívil o moc víc hradů
i piv vypil určitě víc
je pět odpoledne
na autobusovém nádraží v Krumlově
půjdou spát

U SMRČKŮ - PRAHA ŽIŽKOV

u Smrčků v salónce
seděli myslivci
co hlavou myslit chci
že jako básníci
seděli a pivo
že jako analfabetici
co oni vmysliví
nenapíšou nepřečtou

POD SLOVANY - PRAHA NOVÉ MĚSTO

Pod Slovany
jak podslovansky do sebe s bratrem
Kozla lít
jak nadgermánsky jak protoramánsky
jak zaugrofinsky jak mezihindsky
z litru slova skládat
z litru modelovat
a vlak za vlakem nechat ujízdět
ve 12.45 i ve 13.45
i v 15.45 a to je Ostravan

VYSOKÝ ÚJEZD - OKRES BEROUN

uzle se uzlily v uzle
a zauzlené uzle se zauzlily
v nejzauzlenější
a ty nejzauzlenější z nich
nám pak zřely v tvář
i na talíři uzel byl
zavináč
snědli jsme i pivem zapili
s bratrem u kulatých kamen poseděli
velmi se velmi velmilo
a zřejmější se ve zřejmější zřejmilo
i v nejzřejmější
ba ze všech nejzřejmější zřejmo
řeklo
však je to všechno stejno

NA POŠTĚ - PRACHATICE

tak co chlapci vyspinkali
číšnice se ptá
tak jo
ze snů jsme se vyklubali
a žízeň nás sem táh
zlá
z kopce dolů
k pivním dolům
Platan plantá plá
a všechno
je
jen
hra

Ladislav Šelepko

Proč Tě tolik miluju

Když poslouchám všechny ty malé bohy
co si nedokážou odeprít kůži z lososa
jsem jedním z nich
vyvěšený z okna
vlajka na vdávání kůže přikrytá ekrazitem

Mohl bych se do tebe zamilovat
jako rozpočítadlo
Mohl bych tě unést z kláštera
bloudit po vlnách
otvírat si konzervy tvým úsměvem
Rozpadat se jako uhlík
na požární stanici
vigvamem zakroutit až do setmění

V tobě je noc
v tobě se valí studna jantarové vody
tvůj pysk vábí čmeláky
z dálky
Hoří oheň na naftových polích
mlha se zvedá nad řekou
rukou mi přejízdí přístav
vzdálené houkání sov ze sobot a nedělí

To není náš svět
náš hmyz se roztočil kapkami
blaha a modrotiskových odznáčků
Tam půjdeme
kde se smích střetává se sněhem
do vyhloubené pramice
Tam čeká pastviná
tam se kohout otáčí kolem cizí osy
Tam hnije náklad rajčat a paprik
Tma pustá
že dýchat by se nedalo

Petr Odebnal

Mraky

Otisky v nebi
Ti čtu jako biblické leporelo

Jen cestou v nebytí
mohou jít hříšní, aby je bytí
pak nebolelo.

P. H. Poutník

Přesně nad Tyrhénským mořem!

Nasadil jsem si brýle. Chlapec vedle mne v letadle usnul,
a svezl se mně do klína. Bože můj! Před chvílí jsem slezl
z Kříže, a už zase znova Nahoru!
Ale cítím, že ačkoliv srdce je na cestě na Golgotu,
duše, vážně, já nevím!

duše jakoby byla v Šestém nebi. Do Sedmého
je to jen přes práh! Anebo půl minuty letu.

Jana Máchalová

* * *

Ve Vinci
slyšela jsem sekery z olivového háje
trpká chuť oliv na jazyku
Do věže lapily chladnou víru
zkrocený rozmar
Leonardovy stroje
Svítání ucuklo z dohledu
v ničivém světle
zneklidnělá věčnost

Lampa si drží vzpurné sny od těla
dohořet na popel
o tom jsem věděla
dohořet na kámen
kdo by tušil

* * *

Naslouchám lavině svého já
noc kope jemnýma nohami
pavoučíma noc kope a odkryvá
stropem prosakuje krkavčí počasí z duše
rozvaha z kůže
krev víra
Za odlivu mi milosrdně
vydá mé mrtvé

Všech svatých - svátek mrtvých

Octavio Paz

V moderním světě všechno běží tak, jako by smrt vůbec neexistovala. Nikdo s ní nepočítá a všechno jí popírá: proslovou politiků, obchodní reklama, veřejná morálka, životní zvyky, levná zábava i všeobecně dostupné zdraví, jež nám nabízí nejmocnější nemoci, lékárny a sportovní hřiště. Avšak smrt, která přestala být pouhým přechodem z jednoho života do druhého, je i tak stále přítomna ve všem, cokoli podnikáme. Jenže nyní jako ohromná, prázdná a nenasycná tlama. Století zdraví, hygieny, antikoncepčních prostředků, zázračných drog a syntetických pokrmů je také století koncentračních táborů, policijního státu, atomické záhuby a zabijáckých obrázkových seriálů. Nikdo nemyslí na smrt - nemyslí na svou vlastní smrt, jak na ni chtěl myslit Rilke - protože nikdo nevíje svůj vlastní život. Masové vyvražďování lidí je jen důsledkem masovosti života dnešního člověka.

Také pro dnešního Mexičana pozbyla smrt jakéhokoliv výššího smyslu. Přestala být přechodem a vstupem do jiného života, životnějšího než život vezdejší. Jestliže však smrt přestala přesahovat svůj užší rámec, neznamená to, že se jí Mexičan snaží vymýtit ze svého každodenního života. Obyvatel Nového Yorku, Paříže nebo Londýna nikdy nevpustí z úst slovo smrt, neboť je to slovo, které zhne na jazyku. Naproti tomu Mexičan vyslovuje toto slovo neustále, vysmívá se mu, laská se s ním, ulehá s ním na lože. Je to jedna z jeho oblíbených hráček a jeho nejtrvalejší lásky. V jeho postoji je samozřejmě právě tolik strachu jako v postoji jiných lidí. Jenže Mexičan se alespoň před smrtí neskrývá a neukrývá ani smrt. Nezpělivě, pohrdliv nebo ironicky jí pohlíží tváří v tvář: „*jestli mě mají zabít zítra, tak at' mě zabijí rádeji dnes.*“

Mexičanův lhoustejný poměr k smrti pramení z jeho lhoustejného poměru k životu. Mexičan stojí na stanovisku, že nejen smrt, ale i život je bezvýznamný. Naše písni, přísloví, slavnosti i lidová moudrost jednoznačně dokazují, že nemáme obavu ze smrti proto, že „*už život nás odnaučil strachu*“. Zemřít je nejen přirozená, ale dokonc žádoucí věc. Čím dřív, tím líp. Naše lhoustejnost k smrti je jen druhá strana naší lhoustejnosti k životu. Zabijíme, protože život - naš vlastní i život druhých lidí - nemá pro nás cenu. Je zcela přirozené, že tomu tak je: život a smrt navzájem nerozlučně souvisejí, a jestliže život pozbude důležitosti, i smrt se stane bezvýznamnou. Mexičanova smrt je zrcadlem jeho života. Před oběma se Mexičan uzavírá a nechce je znát.

Na druhé straně se však smrt mstí za nás na životě. Syléká ho ze všeho jeho marného snažení a dělá z něho to, čím ve skutečnosti je: hromádkou holých kostí a hrůznou grimasou. Jediné, co má nějakou cenu ve světě, který je uzavřeným kruhem bez východiska a ve kterém

vše má význam smrti, je smrt. Tako ovšem dodáváme pozitivní smysl něčemu negativnímu. Cukrové nebo papírové umrlčí lebky, lidské kostry vytvářené barevnými světly ohňostroje - tyto podoby smrti vytvářené našim lidovým uměním - se vždy vysmívají životu nebo dotvrzují nictotu a bezvýznamnost lidského bytí. Zdobíme své domy umrlčími lebkami, na Dušičky jíme pečivo v podobě lidských hnáti a bavíme se písňemi a anekdotami, v nichž se směje zubatá smrt, ale veškerá ta vychloubačná důvěrnost, s jakou jednáme se smrtí, nás nezbavuje povinnosti klást si stejně jako všichni ostatní lidé otázku: Co je to smrt? Nepřišli jsme však na žádnou novou odpověď, a tak pokaždé, když si tuto otázku položíme, pokrčíme jen rameny: Co mi záleží na smrti, když mi nezáleží ani na životě!

Ve světě, který se nedotýká jiné reality, který je uzavřen sám do sebe, Mexičanova smrt ani nedává, ani nepřijímá. Uskuteční se sama v sobě a sama sebe uspokojí. Tako jsou naše vztahy se smrtí sice důvěrné - možná že důvěrnější než kteréhokoliv jiného národa - avšak postrádají jakéhokoliv hlubšího významu a jsou zbaveny jakékoliv erotické příchuti. Smrt dnešního Mexičana je neplodná a není schopna dát život novým hodnotám jako smrt starých Aztéků nebo křesťanů.

Postoj Evropanů nebo Severoameričanů je zcela opačný. Zákony, zvyky, veřejná i soukromá morálka, prostě všechno směřuje k tomu, aby lidský život byl zachován. Tato ochrana ovšem nedokáže zabránit tomu, aby se stále častěji nevyskytovali důmyslní a rasinovaní vrazi, schopní dodavatelé dokonalých, na běžícím pásu vyráběných zločinů. Stále se opakují vpády profesionálních zločinců, kteří promýšlejí a propočítávají své vraždy s přesností, jež je Mexičanovi nedostupná: zálibení, s nímž sdělují své zkoušenosti, svůj postup i požitek ze zločinu: konečně i všeobecně uznávaná neúčinnost trestních opatření, kterými se má zabránit novým zločinům - to vše ukazuje, že úcta k lidskému životu, kterou se tak pyšní západní civilizace, je jen nedokonalým a pokryteckým pojmem.

Uctívá-li se opravdu hľuboce a v plném rozsahu život, uctíváme také smrt. Jedno nelze oddělit od druhého. Civilizace, která popírá smrt, popře nakonec i život. Dokonalost moderních zločinů není jen důsledkem rozvoje moderní techniky, ale je také důsledkem pohrdavého poměru k životu. Je tedy důsledkem pohrdání životem, které obsahuje každý pokus nepozorovaně odklidit smrt z cesty. Bylo by možno ještě dodat, že dokonalost moderní techniky a široká obliba zabijáckých obrázkových seriálů (stejně jako koncentrační tábory a systematické používání masového vyvražďování lidí) jsou plody příliš jednostranně optimistického názoru na lidské bytí.

(kompilát ze Svetové literatury 3/1963)

Tónům z věží zadaná Jitka Světlíková

Petr Odehnal

V roce 2001 představila **Jitka Světlíková** (dosud publikovala pod jménem Jitka Stehlíková) již svou čtvrtou sbírku poezie. Knížecí *Tančit na zvony* předcházely Noční trhy (1980), Neobydlené ostrovny (1987) a Hlasité deště (1993). Jestliže první tři sbírky nabízely civilistní poezii, nová sbírka je spirituální, kontemplativní: „*Tančit na zvony / naučila se duše má / Nysmekla se času / Tónům z věží je zadaná.*“

Poezie Jitky Světlíkové prošla od třetí knihy mírnou formální a velkou obsahovou proměnou, přičemž obsah i forma spolu komunikují daleko více než dřív. Autorka zůstává u volného verše, častěji než dříve však neodolá a verše spíná rýmy, několik málo básní v knize je opět vázaných. S obsahovou pokorou přibylo v básních vnitřního rytmu a melodie. Oproti předchozím sbírkám ubylo metafor, ale některé básně nyní spíše vytvářejí větší metaforický obraz, který má blízko k podobenství (např. básně Velký pátek, V zasnězeném lese, Kamenný most či Pramen). Jiné básně připomínají modlitby, což už se dalo vysledovat v minulé sbírce Hlasité deště.

Krajina poezie Jitky Světlíkové doznala jen několika změn. „*Vybrála jsem tu krajinu na Bohu*“, píše. Stále je v této krajině přitomen uplynulý čas („*a kámen sevřel dlaně, v budoucí krítitelnicí*“, v jarní krajině básnířka citlivě vnímá i Kristovu pozemskou pouť), stále je to krajina plná vody (děšť, potoky, sníh, ale i pramen či studna), stále je zde plno stromů a květin. Nadále témož krajinám dominuje měsíc (například v básni Velký pátek je úplněk přirovnán k hostii), stejně místo však zaujmá slunce. Nejčastěji tuto do ticha ponořenou krajinu nacházíme zlatě osvětlenou sluncem (vedle zlaté sbírky výrazně dobarvuje i bílá barva květů, sněhu, perí, ale i kostí), případně šeríci se či potemnělou, noc pak patří k modlitbě a rozjímání: „*Šerí se Šerí / Děšť svítí do ticha / Na prahu dveří / má duše Nedýchá / Aspoň ji překroč Pane / Ztratit se můžeš v mlze hvězd / Vyšlehoun zatím planě / modlitby A sléz.*“ A jako dříve probleskne verši i negace města - „*bahnitěho mraveniště*“, a pozemského shonu vůbec.

Sbírka je členěna do tří oddílů. První oddíl je pojmenovaný Práh a vysvětluje autorskou proměnu básnířky. Již Hlasité deště sice obsahovaly řadu duchovních motivů a ohlasy starověkých pramenů kultury, ale to bylo zřejmě reflexí vlny popularity téhoto témat počátku 90. let u nás. Pro celek nové sbírky je charakteristická řada biblických, zvláště novozákonních motivů, nechybí ani apokalypsa. Pryč jsou „*roky oslepené chléním*“. Tím závažným impulsem přerodu bylo zjevně setkání se smrtí, se smrtí otce, téma smrti je pak

rozvíjeno i motivem ukřižování. „*Bolesti / tlaková vlna/ odmrštila mě / v prostoru/ až k Tobě K Tvým nobám/ Doruštám tím co ztraceno je / A zdvívám se / Do očí Ti bledím / A tisknu se Pane na kríž/ Tvého těla.*“ Silné citové pouto, které zjevně Světlíkovou s otcem spojovalo, má ve sbírce dva pozornosti hodné důsledky: jednak autorka v básních důvěrným tykáním oslovouje pouze Boha a otce, jednak lze naznačenou rodičovskou důvěrnost vnímat i u dvojice „*Syn Člověka*“ a - „*Dcera Člověka*“. V básni Plovoucí chrám se pak „*v jesličkách pánev*“ rozhořívá nový život...

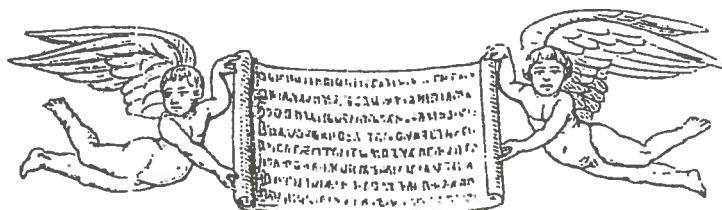
Druhý oddíl sbírky - Tání - obnažuje příklon Světlíkové k Bohu: po mrazech a zimě přichází jako, jaro plné slunce (ve vztahu k Bohu, k biblickému počátku a v kontextu moderního lexika jistě zaujmou verše, „*slunečním logem / libaná*“), světla, znovuzrození, jaro plné bolesti a slávy ukřižování, zmrtvýchstání a spásy. Básně tohoto oddílu vypovídají také o boji, který o víru Světlíková svedla a svádí.

Poslední oddíl - Pán tance - je pak již jakousi řadou modliteb, jistou monotónností v opakování některých motivů připomínající tu bolestný, tu radostný růženec. Na druhou stranu si je Světlíková této skutečnosti vědoma. „*Pořád jen o světle (...) Pořád jen o zmrtvýchchstání (...) Pořád jen o pokore,*“ čteme v básni Brézen zařazené do prvního oddílu sbírky.

Sbírka Tančit na zvony je opravdu plná pokory, plná oddanosti Bohu, plná touhy svítit. Někdy je tato touha přehnaně spasitelská („*Všichni se modlí/za to svoje/ Já modlím se jen /za Tebe (...)*“ *Všichni se modlí/stále něco chtějí*“), jindy ale autorka volí úsměvnou seberreflexi („*Až přijdeš Pane / jednou spát / zůstanu bdít / Tu malou chvilku / A napořád (...)*“ *Jen se směj (...)* *Až na Tě přijdu mrákoty / malinkou chvilku / můžeš spát*“).

Frekvence, s jakou Jitka Světlíková vydává sbírky své poezie, by se dala označit jako uvažlivá. Přesto: některým básním by prospěla větší koncentrovanost (někdy se básnířka nechává unést obrazem a rozmléčuje jej, jindy své obrazy zbytečně dovysvětluje), v této bilanci je třeba znova připomenout i jistý stereotyp třetího oddílu sbírky. Tato okolnost pak vybízí k otázce, zda Světlíková v další tvorbě svou novou tvář nahlédne hlouběji a jinak „*Nezbývá než pokorně (...)*“ *Ne žádná zjevení a zázraky a vbledy / Jen pěšinku v běli / zanechej mi / Ty jsi má naděje / Jedinou šlépěj/ (třeba kuni)*.“

Jitka Světlíková: *Tančit na zvony*. Host - mimo edice. Brno 2001. Náklad neuveden, doporučená cena 99 Kč, rozsah 80 stran.

Přestože žijeme současnosti, poetično 30. let nezmizelo

**rozhovor
s Josefem Hiršalem
vedl Radim Kopáč**

Josef Hiršal vydal básnické sbírky *Vědro stříbra* (Václav Petr, Praha 1940), *Noclehy s klekánicí* (Václav Petr, Praha 1942), *Studené nebe* (Václav Petr, Praha 1944), *Matky* (Václav Petr, Praha 1945), *Úzké cesty* (Václav Petr, Praha 1948), *Soukromá galerie* (Mladá fronta, Praha 1965), *JOB-BOJ* (Československý spisovatel, Praha 1968, s B. Grögerovou), *Párkar* (Mladá fronta, Praha 1997), *Básně-třásně-rohypnol* (Klokočí a Knihovna Jana Drdy, Praha a Příbram 1998). Je autorem vzpomínkových knih *Píseň mládí* (Odeon, Praha 1991), *Vínek vzpomínek* (Rozmluvy, Purley 1989), trilogie *Let let* (Rozmluvy, Praha 1993 a 1994, s B. Grögerovou), *Trojcestí* (Mladá fronta, Praha 1991, s B. Grögerovou). Jako překladatel J. Hiršal převedl do českého jazyka více než sedmdesát titulů z různých jazyků a epoch světové poezie. Je rovněž autorem řady knih pro děti (s J. Kolářem a B. Grögerovou).

Ve Vínu vzpomínek, v jednom ze záznamů z roku 1936, píše „Surrealismus byl pro nás přelud. Válečná skupina surrealistů kolem Jana Řezáče vydávala sborník Obluda. Tenkrát pro nás surrealismus opravdu Obludou byl. Obluzoval a poblouznil.“ Čím vás, tehdy šestnáctiletého, surrealismus obloudil a poblouznil?

Poezie mne přitahovala již v předpubertálním věku: Sládek, Neruda, Vrchlický, Máchův Máj a o něco později Jiří Wolker, jehož Balada o očích topičových mne inspirovala k vlastním básnickým pokusům. Ve stárnoucí paměti se mi vynořuje vzpomínka na jakou si baladu o nezaměstnaném dělníkovi – bylo to v období hospodářské krize –, který spáchá sebevraždu, když ztratil práci. „Zbylo z něj pouhé nic / Co však zbyvalo mu víc?“ – tak končila má kreace. V roce 1935 jsem jako venkovský chlapec začal dojíždět na pedagogická studia do Jičína a seznámil se se studentem reálky Josefem Honysem, o dva roky starším. Ten mi pak záhy přinesl první tři ročníky revue RED a několik knížek Seiferta, Holana a Nezvala, čímž

mne nasměroval k současné poezii. Uchvátila mne Seifertova sbírka Na vlnách TSF svými poetickými hříčkami a grafickou podobou textu, která byla dílem Karla Teigeho. Holanovo Vanutí ani Nezvalovy Básně noci mne do té míry neokouzlily. Až jeho Skleněný havelok, žena v množném čísle, Praha s prsty deště a Ulice Git-le-Coeur mi o něco později otevřely brány k surrealismu. Bretonovy Spojité nádoby, tří přednášky Co je surrealismus a Eluardova Veřejná růže staly se pro Honyse, mne a gymnazistu Jana Fejfara bílí i modlitebními knížkami. Surrealismus, zvláště ten z prvního období, nám umožňoval proklamací metod automatických textů, koláží, proláží, záznamy snů i kreslením cadavre ecquis přiřadit se bez obtíží k tomuto výraznému hnětu vlastní, ještě nezkušenou tvorbou.

Dokonce jste se s Honysem a Fejfarem utvořili jakousi neformální mimopražskou skupinu – ve Vínu vzpomínek píšete o „surrealistickém nálevu“. Jmenovali jste se nějak oficiálně? Scházeli jste se pravidelně?

glosy • recenze • zprávy • anonce

Organizovali jste nějaké akce, večery poezie?

Ač jsme byli ti, pokládali jsme se za surrealistickou skupinu, zvlášť když jsme navázali spojení s pražskými kolegy-surrealisty, Čvrtníkem, Macháčkem, Rollem a jejich prostřednictvím i se samotným Vítězslavem Nezvalem. Své příspěvky, psané zeleným inkoustem, jsem posílal do Studentského časopisu, kde o ně zpočátku nestáli. Teprve měsícník Mladá kultura mi v roce 1937 otiskl první automatický text – **Reklamní obrázek**:

Výpravy záhadných čísel	Gejzír a včela
A marných volání	V mobutném proudu
Putuji ve čtyřstupech kolem	Vzdávají bold
mých očí	Komu?
Na pozadí nárysy snu	Vám
Stylizovaný koboutí blas	Vaším prstům
Váše sklenuté ruce	Stolistá růže
Most	S jedním uvadlým lístkem
Pod kterým zpívají kvetoucí	Chce také přispěti
přeludy	Svoj rozbitou krásou
Posvátné ticho tunder	Váš krásce
Křídla andělká z porculánu	Filmová hvězdo
Třepotají se	Z tiskařské černi
Vřívým klokom času	Obrázku který jsem nalezl
Bílá	v čokoládě
Modrá	Jak jste krásná
Cervená	

S Honysem a Fejsarem jsme se denně scházeli v jičínské cukrárně U Dobiášovských, diskutovali jsme, plánovali a hodnotili své výplody. Kromě surrealistických textů jsme obdivovali i koláže Maxe Ernsta, obrazy, kresby a koláže Štyrského, Toyen a Salvadoru Dalí. To vše jsme ovšem znali jen z nevelkého počtu reprodukcí. Ve Studentském domě v Jičíně jsme uspořádali večer poezie. Recitovali jsme Nezvala, Eluarda, Tzaru, Péreta a pár ukázk z Lautréum-montových Zpěvů Maldororových, které s pomocí vratkých znalostí francouzštiny přeložil Fejsar. Závěrem jsme četli texty Honysovy, Fejsarovy, mé a královehradeckého gymnaziisty, kamaráda Oldřicha Adamce.

O pár stránek dál ve Vínu vzpomínek píšete: „Náš studentský surrealismus byl vůbec podnícen, živen a neu-
stále galvanizován Nezvalem... Informace, teorie, praxe
– vše šlo přes Nezvala.“ Na jaře v roce 1938 jste se s Nezvalem setkal. Jaký to byl člověk? Cím na vás zapůsobil?

V roce 1937 mne Nezvalovi doporučili členové pražského surrealistického kroužku, kteří k němu občas docházeli. Poprvé jsem ho

navštívil v jeho bytě na náměstí krále Jiřího. Nezvalovým zjevem jsem byl uchvácen stejně jako jeho poezíí. Mohutná postava a předešvím kulatá hlava, neustále poněkud zakloněná, patetický projev, prudká gestikulace krátkých masitých rukou se mi vryly do paměti jako jeho verše. Když jsem pak při další návštěvě spatřil na čestném místě za sklem básníkovy knihovny Honysovu koláž Zrození pastýře-válečníka, kterou jsem Nezvalovi přinesl, když jsem u něj byl poprvé, byl jsem zvlášť potěšen a cítil se za jičínské kamarády i poctěn.

Souběsil jste s Nezvalovým ideovým zdůvodněním konce Surrealistické skupiny v ČSR?

Byli jsme sice zaměřeni levicově, ale výraznou politickou angažovanost francouzských surrealista jsme nesdíleli. Dávali jsme přednost dadaistickým reziduálnum humoru a estetické provokaci. Když Teige na zahájení výstavy Štyrský-Toyen dal do přímé politické souvislosti Moskvu a Berlín a Nezval poté rozpustil oficiální pražskou surrealistickou skupinu, zůstal našim idolem Nezval jako představitel současné české avantgardy. Macháček a Čvrtník vymáhali z něj půl strany textu, psaného na stroji se zelenou páskou. Byl to pozdrav naší skupině, kde mimo jiné stálo: „...budete svou aktivitou dokazovat světskou podstatu poetična...“. Pražským surrealismům Macháčkovi a Rollovi, kteří byli učiteli, doporučil, aby „rozvíjeli a podporovali fantazii dětských žáků“. Tento text jsme zamýšleli otisknout v Tvorbě, což se nepovedlo, stejně jako plánované vydávání revue Krátké spojení. Nebyly bychom měli při svém mladistvém zápalu ani dostatek materiálů. Vlastní příspěvky by zcela jistě nestály. Hlavní překážka byla však jinde: přišel Mnichov a s ním druhá republika.

Teige, Štyrský, Toyen, Brouk a další – poznal jste někoho z té druhé, „protinezvalovské“ strany?

Z „protinezvalovské“ strany jsem se až v roce 1941 při posezení ve vinárně Dunaj osobně poznal s dvojnásobným doktorem Bohuslavem Broukem. Několikrát mne, Kamila Bednáře a Bohuslava Brčzovského pozval i do svého bytu, kde návštěvníky ohromoval sbírkou Zrzavých, Kremlíčků, Fillů, Trampotů, Štyrských a Toyen. Brouk pocházel z podnikatelské rodiny, které patřily velké obchodní domy Brouk a Babka a Bílá labuť. Ve vinárně U Šupů jsem také několikrát seděl s Konstantinem Bieblem. Manželky Brouka a Biebla byly sestry. I Biebl byl okouzlující společník, nadto originální, spíše poetický než surrealistický básník.

S příchodem roku 1939 se vaše skupina rozpadla a ze surrealisty jste se zvolna proměnil v halasovského lyrika. Co za tou proměnou stalo?

Vedle textů surrealistických, básnických i teoretických – předešvím Bretonových, Teigových a Nezvalových – četl jsem i jiné české básníky. Halasovu poezii nazýval tenkrát přítel Honys „poezíí pure“.

Jeho Sepie, Kohout plaší smrt, Staré ženy a později Dokořán a Torzo naděje mi nikdy nevymízí z paměti. U surrealismu přitahovala metafora, u Halase lyrismus slova. Když naše kontakty s pražskými přáteli-surrealisty poznáhlu uvadaly a já začal publikovat ve Studentském časopise, stalo se halasovské poetično mému srdci i stylu mnohem blížší. Prvotní okouzlení surrealismem přesto však přetrvalo ve válečných i poválečných letech. Osobně jsem se s Nezvalem již nesetkával, nahradil ho Halas, který mi vydal v nakladatelství Václav Petr v edici První knížky mou chlapeckou sbírku. Na sklonku čtyřicátých let byl mi Nezval svými verši a především poěmou Stalin na hony vzdálen.

Myslíte, že Nezval komunistickým ideálům skutečně věřil, anebo měl strach jako Biebl?

Nakolik komunismu věřil, zdali měl strach jako Biebl nebo mu bylo lító vzdát se své pozice básníka číslo jedna i v dobách procesů, je těžko říct. Z původní avantgardní uhrančivosti ale zbylo v jeho pozdějším díle jen velmi málo. Přesto velkým básníkem mě puberty pro mne zůstal dodnes. Když v roce 1958 nečekaně zemřel, stál jsem mu u rakve čestnou stráž.

Jak jste vnímal v těch letech osobnost Karla Teiga?

Karel Teige si po všech ořesných politických událostech zůstal věrný. Architekt a grafik dál leplil koláže, neztrácel zájem o metody surrealistické tvorby a od počátku 50. let sdružoval kolem sebe skupinu mladých, kteří se pokládali za dědice původní surrealistické skupiny. S výsledky jejich aktivity jsem se později, už po Teigově smrti, seznamoval v samizdatově vydávaných sbornících Objekt. Nejvíce mne zaujaly texty Milana Nápravníka a Věry Linhartové. Výrazní byli i Karel Hynek a Stanislav Dvorský.

Co změnila v českém surrealismu Teigova smrt v říjnu 1951?

Teigova smrt sice byla výraznou ztrátou pro českou, tehdy už doslova ilegální kulturu, ale aktivitu těch, kteří se sami prohlašovali za surrealisty, nezastavila. Sebevražda Konstantina Biebla o pár týdnů později jen potvrdila nedýchateľnost ovzduší.

Nezval zemřel roku 1958, tehdy už jste lyrickou poezii takřka nepsal, překládal jste Morgensterna a nedlouho poté jste se potkal s konkrétní poezíí – básnickým experimentem. Vzpomínáte si, čím vás tenkrát oslovil?

Především tím, že ukazoval, jak jednotlivé slovo dokáže působit zároveň v sémantické i lyrické rovině. A také možnosti analyzovat slovo v oblasti veškeré dosavadní poezie.

Odkud experimentální poezie přišla?

Pradávným pramenem byl asi postbarokní manýrismus: do emo-

cionality náhle vstoupilo ratio, moment vypočítávání, matematické konstelace. K tomu se už tehdy vázal důraz na stránku vizuální. Nesmíme zapomínat ani na secesní synestézii, která v podstatě zahájila rušení čistoty uměleckých kategorií. Hudba, poezie, výtvarné umění začaly splývat dohromady nebo se jedno proměňovalo v druhé. Třeba Mallarmého Vrh kostek nikdy nevyloučí náhodu nebo Kaligramy Guillauma Apollinaire. I když Mallarméův text vznikl podstatně dříve než Apollinaireův, je přes veškerou fantaskní a symbolistickou inspiraci experimentální poezii, jak ji známe z sedesátých let, blíže: kalkuluje s tím, „co to hodí“. Zatímco Kaligramy jsou spíše lyrické obrazy blízké výtvarnému umění. A pak jsou tu Marinettiho Osobozená slova, zajímavá tím, že futuristé se inspirovali především šokujícím fenoménem války. To vše se odhrálo ještě před dadaismem a surrealismem.

Kde byly ty styčné plochy mezi experimentem a surrealismem?

Nejspíš tam, kde oba směry – každý po svém – rozširovaly a obohacovaly oblast poetična. Surrealismus přitahoval fantastičnem a metaforou, konkrétní poezie racionalitou a lingvistikou. A obojí přicházelo na scénu jako něco dosud neobjeveného, jako novum. Zvláště u nás, po všech těch banálních politických požadavcích na umění a názorech na smysl a funkci poezie vůbec.

Měl jste tehdy ponětí, kam od surrealismu došli vaši někdejší kolegové Fejfar a Honys?

Fejfar po maturitě studoval práva a dokončil je po válce. Literární tvorbou se již nezabýval. Brzy potom si vzal Holandanku a usadil se v Nizozemí. Honys prošel různými povoláními. S literární tvorbou nepřestal. Psal velmi zajímavé básnické texty a zabýval se teoreticky hypnagogickými vizemi. Přitahovala ho automatická tvorba obrazů i deformovaného jazyka ve chvílích před usnutím a ve snu. S Honosem jsem se naposledy sešel asi tři roky před jeho smrtí. Věnoval mi několik svých větších kreací a já mu chtěl pomoci k vydání knihy textů, z nichž nejvýznamnější byl cyklus Věštírna na nebi. Zemřel v roce 1969.

Jak na surrealismus poblížíte dnes, s odstupem šedesáti pětašedesáti let? Je umělecký odkaz prvorepublikových surrealistů v něčem stále živý?

Surrealismus je pro mne dál důležitým a okouzlujícím jevem 20. století. Bretonovská ortodoxie už dávno neplatí, surrealistou je dnes ten, kdo se za něj pokládá – a těch je celá řada. Českou ani slovenskou surrealistickou poezii už sice systematicky nesleduji, ale všimám si úspěchů surrealistů v jiných oborech, ve výtvarném umění nebo ve filmu. Ten odkaz je stále živý. Přestože žijeme současností, poetičně 30. let nezmizelo.

Vladimír Novotný: *Tápané rozdmychávání uhlíků poezie*

Roman Szpuk: Troucheň. Ilustrovala Blanka Brožová-Kadlecová. Petrov, Brno 2002, 108 stran, náklad a cena neuvedeny.

Kdysi teplický, nyní již dlouho vimperský či šumavský básník Roman Szpuk debutoval v roce 1990 sbírkou Otisky dlaní – a pak vydával knížku za knížkou, valná většina však vyšla v natolik nepatrných nákladech, že se s nimi milovníci poezie de facto nemohli seznámit. Snad tuto truchlivou skutečnost napraví nebo vylepší nejnovější Szpukova básnická publikace: jeho nová sbírka byla vydána pod názvem Troucheň v prestižním brněnském nakladatelství Petrov. Za zmínku stojí, že básník má nyní skutečně poetické zaměstnání: pracuje jako pozorovatel počasí na meteorologické stanici na šumavském Churánově ať se odtud podívá kterýmkoli směrem, všude vidí lesy a samé lesy. Nicméně svou sbírku nazval tak, jak ji nazval: Troucheň.

Charakterizovat však nové autorovy texty pouze na základě názvu jeho sbírky není zrovna štastné: spíše než o promyšleně koncipovanou kompozici tu jde o výbor ze Szpukovy tvorby z rozhraní tisíciletí. Některé básně jsou datovány, jiné nikoli, zdá se však, že z valné části vznikly ve druhé polovině devadesátých let. A stanovit jejich společný jmenovatel rovněž není snadné: na obálce knihy kupříkladu čteme, že "básník je na cestách, kde nejskontánněji potkává odpovědi na své otázky". A že na lečkto cestách "otevírá se příležitostem k setkání a čte v nich příběhy tajuplné jak na útržcích dávných rukopisů". To se pěkně poslouchá a snadno se to napiše, leč meritum nové Szpukovy knížky přece jen spočívá v něčem jiném: ve výrazné proměně poetiky, v jejímž důsledku k nám promlouvá jakoby úplně jiný Roman Szpuk. Tedy tvůrce, který se na prahu životní zralosti snaží zachytit nadčasové fenomény světa – a zároveň chce zůstat spontánně básnívý, počnat si jako umělec, který vidí a ví. Není vůbec jednoduché vykřesat z trouchně jednotli-

vé jiskérky, které by nás jako by odnášely kamsi do bezcasí, někam do veškerenstva – a potom jednou provždy uhasly ve stavu trouchně.

Nejnápadnější posun v autorově poetice se projevil v tom, že Szpuk opustil monotonní litanickou polohu svých veršů, přestal koncipovat jednotlivé básně jako modlitby, jako rozhovory s duchovnem v nás i mimo nás – a zvolil si dikcí jinou, byť neméně urputnou, teď ale založenou zejména na reflexi. A básnická reflexe na nejnovější Szpukův způsob těsně ke klasičnosti, k tradičnosti, ne-li dokonce k starožitnosti básnické mluvy a autorské obraznosti. Není to dán věkem, předčasnou zmoudřelostí nebo pôzou mudrcem a mudrlantem: umělec se pokouší o fenomenologické vidění světa v souvislostech, ale toto vidění si spojuje s náramně antikvovanou imaginací. Básník dokáže přijít s nádhernými obrazy (kupříkladu "však víno žízní prokřehlo" nebo "po vrstvách uhnívá dřevo oblohy"), výsledný dojem ze sbírky je však nadmíru roztríštěný, nedotažený. Zdá se, že si Szpuk vybral postoj umělce básnického zdánlivě mimo čas a prostor, tedy umělce filosofa, jde však o poezii dominantně melancholickou – a on sám se neustále dovolává svého "melancholického srdeč".

Projít rozjasněním, v němž nic už není jasné – i tak bychom mohli nastinit Szpukovo tvůrčí krédo. Přibývající láta nejednou znejasňuje životní pouť a přibývají otázky, u nichž je zapotřebí se k odpovědím protřepť, nikoli se s nimi pouze potkat. Nemám nic než osamělé srdce, právě Szpuk, a dodává: "Jsem můra, k níž ohně samy letí". Ohně přiletí a můra spálí – a nechce se věřit, že by i poezie talentovaného básníka chtěla působit jen jako troucheň.

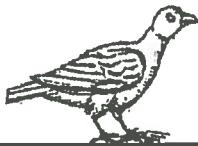
(odnysíláno ČRo 3 – Vltava)

Jaroslav Kovanda: *Petr Čermáček v průsečíku ryb*

Každý máme nějaké tiky. V Praze nikdy neminu Václavova koně. Dokonalost Myslbeka dědku. Pak vlakem do Zlína. U Chocně vždycky vstávám a jdu na chodbu, protože za Chocní začíná krajina. Zaknutovaná Orlice. Tekuté splavy. Opusťné pionýrské tábory. Chladno z předsíní a nevytopených ložnic. Panenky Marie přitlučené na stromy. Tu a tam ukazuje se diluvální chrup. Kolem Chocně toho kamení jako margaritu. Z Chocně pochází Petr Čermáček. Po krajině. Zabývá se mimo jiné drkotáním větví a průsečíky ryb. Jeho poezie není na první pohled. Teprve dvakrát namočena do vývojky – je mezi mozkem a lebkou, Norberte Holube, nějaký lák?, teprve dvakrát namočená slova v tom láku se ustalují a tu zřetelněji, tu jasněji vidět je textura textu. Jako stopy v rozjezděném sněhu. Co na tom, že někdy abys zneužil E. T. Setona či jiného šerloka, abys k rozcestníku pokročil. Vysočina a Petr Čermáček. Málokdo má ve sbírce to-

lik místních názvů obcí i potoků: všichni ve všechnu jsme tajuplní, v tajuplném. P. Č. má to nezřetelně pořád na zřeteli. Jen někde, jak by asi Babel řekl, by se radicí páka měla v ruce držet zlehka, a přehazovat jednou, ne dvakrát, někde by se mělo - dle mě - věřit na slovo, které přijde první, a ne až jeho náhradník. Protože tam, kde vyselechnuta jakási vůle textu k svému samospádu, tam kde poslechnutí (?) dochází k následujícímu, přesvědčivému:

Tolik řečí v lipových maskách po odkvětu. Kazatelé úspěchu podél schodišť. U podchodu. Pytláci? Na háčku těstíčko. Aný a život věčný. *Zestárne bůh? Můžeš jím být.* (Až na psí suchary v kapse.) *Stačí mít, co máme my.* Ještě pár drobků chybí do tmy. Světlo je bez obojků.

Ivo Harák: *Tak zvaná avantgarda*

Musím říct, že mne rozčiluje spojování tak zvaného uměleckého pokroku s proměnami společenskými a politickými, že mne irituje chápání vývoje literatury jako cesty od horšího k lepšímu. - Příčemž ta vůbec nejlepší prý bude psána až ve společnosti beztrávní, kdy už bude básníkem v podstatě každý, jak se alespoň domnívali někteří z představitelů naší mezinárodně avantgardy.

K nim patří také výtvarník, literát a publicista Jindřich Štyrský: výbor z jeho textů z let 1923 - 1940 (rozdělený do tří oddílů: 1923 - 1929, 1929 - 1933, 1934 - 1940) uspořádal s pomocí Lenky Bydžovské Karel Srp a pod názvem *Každý z nás stopuje svoji ropuchu* („Každý z nás stopuje svoji ropuchu, ale její hry na schovávanou unikají lidským zrakům. Nalezneme-li ji podruhé, nejsme si jisti, zda je to naše ropucha.“) jej vydalo nakladatelství Thyrus.

Štyrskému ovšem budí ke cti, že umění s politikou nespojuje, ba že mezi nimi vede velmi ostrou dělicí čáru: neboť „Básníkovy zájmy pochybuji se vždy mimo okruh partají...“ Jak říká on sám: „Trvám na tom, že důsledné sloučování revolučních duchů politických s revolučními duchy v umění je brozňím nesmyslem.“

Na druhé straně u něj objevíme - pro avantgardu typický vztah k umělecké tradici či vydávání axiomů upečených ve vlastní kuchyni za krmi vhodnou pro všechny a všem chutnající:

„Definice toho, čím umění bylo v historii, je zároveň definicí, čím umění dnes nemá být,“

„Právě dle této nověčné fotografie jsou napodobeniny grafických technik, jak je dělá v Praze například Drtikol.“

První oddíl knihy svým zaměřením úzce souvisí s výtvarnými, literárními a kritickými snahami generace tehdy nastupující: u Štyrského navíc s jím proklamovaným a propagovaným artifisielismem („Kdybych měl situoval artifisielismus, označil bych ho za pojítko mezi kubismem a surrealismem.“). Větší cenu, než hodnocení cizích postupů, má zde především rozvedení motivace práce vlastní.

Převážná většina textů (druhý oddíl publikace) pochází z let 1929 - 1933: k tomu dodejme, že v této době se Štyrský stává redaktorem „jediného ročníku literárního a nakladatelského časopisu Odeon“. To jej nutí k věcnosti a srozumitelnosti, ale také ke kritičnosti. Oceníme, že jde o kritiku namířenou těž do řad vlastních (K. Teige, V+W), zatímco představitelé odlišných uměleckých snah a ideo-vých koncepcí jsou přijímání s pochopením tehdyn, přinášejí-li věci objevné, vytvářejí-li skutečné hodnoty (čerstvý konvertita Max Jacob, expresionista Richard Weiner, katolický kněz Jakub Deml).

Dnes už nepochopíme někdejší význam Štyrského *Koutků generace* (neboť na to, abychom pozbily dobrého zažívání, nepostačují dnes ani skandály politické): „Naše generace dozrála: ztotožňuje lunu s elektrickou žárovkou, lásku s postelí, poezii s portmonkou. - nemají Štyrského slova krom dobové platnosti také platnost nadčasovou?“ „Žádná generace neměla více polštářeného papíru, více kadidla, parazitů, šašků, narcisů, štěstí a elberfeldských koní než naše a přece žádná generace neměla méně básníků.“

Postupný příklon k surrealismu je patrný ze snové erotické fantazie *Emilie se tiše ztrácí z mých dní*. Surrealismem ovlivněné texty našly

své uplatnění ve třetím oddílu knihy - více literárním a méně publistickém než ostatní: obsahujícím také práce zatím jen rukopisné. *Dvě antikety - Pokus o poznání iracionality fotografie a Pokus o poznání iracionality plnicího pera* - doporučují čísti jako návod ke cvičení (večně ukotvené) fantazie.

Vedle osobních Štyrského konfesí („... poezie a malířství jsou pro můj život dostačujícím dobrodružstvím ... nikterak netonžím potom, byt účasten v dnešním politickém zvěřinci. Moje umění nemí nositelem žádných idejí, které dnes zajímají širokou veřejnost.“) oceníme boj proti komercionalizaci vlastenectví v protektorátní poezii. V rukopisných fragmentech ze Štyrského pozůstatlosti můžeme se dočísti také: „V době, kdy jsem se denně stýkal s Nezvalem, byl můj poměr k němu denně ustálen mezi kolísáním zvědavosti a opovrhováním. Nyní ho považuju za sračku.“

Škoda jen, že Štyrskému nebylo dopřáno více času k hlubšímu přehodnocení premis tak zvané avantgardy. Analytický duch a bezohledná kritičnost jej k tomu předurčovaly. Nicméně námí recenzovanou knihu se přesto vyplatí číst. I pro ty iluze, i pro vystřízlivění - a pro konce (nejen Nezvalovy poezie), které Jindřich Štyrský nemohl dohlédnout.

Jindřich Štyrský: *Každý z nás stopuje svoji ropuchu* (Texty 1923 - 1940), Thyrus, Praha, 1. vydání, náklad 1200 výtisků, cena 120 Kč, 172 stran, uspořádal Karel Srp za spolupráce Lenky Bydžovské.

A znovu: Avantgarda

Věru že mají pravdu, tvrdí-li editoři námi recenzovaného svazku: „Vydáváme-li Černíkovy básnické texty, činíme tak s vědomím, že jejich hodnota je dokumentární.“ Ostatně jsme se o tom přesvědčili sami...

Z každé generace zůstává nemnoho: několik jmen v učebnicích a textů v čítankách - a ještě méně v povědomí čtenářském. Dřívá paměť literatury ponechává prostor budoucím objevům editorským. Ovšem jenom tam, kde je co objevovat.

Ačkoli bývá Artuš Černík (1900 - 1953) zhusta jmenován jedním dechem s těmi, kteří stáli v počátcích tak zvané české mezinárodně literární avantgardy, ačkoli o něm řada z jejich příslušníků psala s respektem (například Jaroslav Seifert ve svých beletrizovaných vzpomínkách), přece se svojí básnickou sbírkou před čtenáře nedostal. Takže vlastně ani neměl odkud se vytrájet.

Přičin je jistě několik. Možná mu chybělo štěstí, možná svoji sbírku ne dosti hlasitě a důrazně prosazoval k vydání: po roce 1925 navíc zcela přestává psát poezii (a věnuje se - zejména jako teoretik - umění filmovému). Jenomže tou základní a nejdůležitější přičinou Černíkova literárního neúspěchu bude patrně nedostatek talentu.

Kompoziční roztríštěnost tak koresponduje s nejasněním plánem ideovým (nejasně tušení sociální přeměny světa parazituje na emblematickým křesťanství), rytmus klopýtá přes četná básnická kliše.

Skutečnou poezii abys shledával po tříšťkách - co zlatá zrnka v písni: „a jako v chrámu zpívajícím olej - severní hoří záře.“

Té poezie bys daleko více, než v titulní nikdy nevydané sbírce Severní

glosy • recenze • zprávy • anonce

záře (psané v duchu proletářského umění), našel v oddíle Dalších básní (ovlivněném již poetismem): jak osvěživě zde - vedle ideologie rozvýkán do tezí vyvolávajících křeč smíchu původně jistě nechitěného („Sraz se v ulicích pod řinčícími okny/vlnami zhoubnými, z aut nastav barikády/ a kabelem podmořským „Rudému právu“ zvěstuj: //Zde stojí/dělniče od Ringbofferi,/ Amerika povalaťa trusty, dělník je volný“) - působí témař macharovská Píseň rajky či Kiel s rysy básnického expresionismu.

Dva poslední texty - nad nimiž může vedle jiného luštít také otázku psychologie bájněk tvorby - ovšem silou imaginace předčí vše předešlé: Skleněná báseň (s podtitulkem Návrh lyrického filmu) a Železníční neštěstí v Údolí Bažin (s podtitulkem Filmová tragedie) stojí však, bohužel, na samém konci Černíkova zájmu o poezii - a na počátku jeho zájmu o film. Pravím - bohužel -, neboť se tu ukazovala cesta, kterou by jinak nerozsáhlý - Černíkův talent mohl krájeti s úspěchem a k úspěchu: verbální nahrazeno vizuálním, klišé obrazem, klopotný a klopýtavý rytmus verše prudkou střídou záběrů.

Také za zpřístupnění těchto Černíkových textů sluší se pečlivým a poučeným editorem svazku - představitelům nastupující vědecké generace (a pokračovatelům Milana Jankoviče - autora rozsáhlé černíkovské studie z roku 1972) - Jiřímu Flaišmanovi a Michalu Kosákovi - poděkovat. Ostatně - díky nim můžeme poznat nyní onu hlínu, z níž mohly vyrůst neonové květy sbírek Seifertových, Nezvalových nebo Biebllových.

Artuš Černík: Severní záře (uspořádal a komentář napsal Jiří Flaišman ve spolupráci s Michalem Kosákem), PROTIS, Praha 2001. 1. vydání, náklad neuveden, 144 stran, cena 162,-Kč.

Tak jsem si nadělil Haráka

Tuhle jsem otevřel TVAR (15/2002) a z přílohy na mne vykouklo 30 básní Ivo Haráka pod názvem Requiem na varhany z lesenářských trubek. A byly to prý zhruba tytéž texty, co zjara on (Ivo Harák) poslal do Psího vína a my (Kovanda) jsme mu z nich vybrali jednu. Nechci teď vylíčovat a rvát si vlasy, že jsem se omýlil, ale přesto jsem byl mile překvapen a básník Ivan Wernisch by byl možná potěšen také, že navýšost potvrzena jeho teze, že básně jinak přesýpané tvoří jiný kontext (navíc i jinak výtvarně upravené).

K čemu tedy došlo v tom sešitku, který jsem si z těch novin vyskládal? K posunu. Ivo Harák (a dokladem toho jsou i jeho recenze uvnitř časopisu) „zmodernatél“ je ohavné slovo, ale přesto mně připadá, že píše razantněji, že už tak zaumně nevykrucí, že už tak nezavádí literárním prachem. Ještě kdyby tak nepoužíval slov, která sugerují jen jakési obecnou typu *pocitiv lidé/ dávno spí/ano, chci//skončit, už ... anebo padá lístí/jablko rychleji/co ráci o člověku...* Ale tam, kde přichází ke slovům, která pří fouknutě řečeno drnčí jak mobil u prsu, tam mně ta sčetlá, houževnatá a hluboce lidsky jednající forma jménem Dr. Ivo Harák začíná velice oslovovat i básnicky. *Pomalé sbohem/jak střely dum-dum rozkvétají/pohlaví za zdí/na druhé straně světa/minuty šestí sloupy/dlouhých a prázdných dní/ příšlivo loňského léta/mlčení, povzdech, a smích/jinou tvář zrcadlí/oči když hledí přeze -/vyhnanci z lůna/ v libu spí/tvé neprítomné něze.*

-JAKOV-

Kníha Aleše Pecha

(2. květen 1957 – 22. říjen 2002)

, /Páter / pomalu přesunoval nohy / mezi oblázky, po klášterní cestě, / podél opukové zdi, jak kolem jedovatých tisů, / a jeho nervy tančily neutuchající charleston a nahé prsty nohou se nechaly rozedírat provázky opánků...“, tak začal Aleš Pech svoji poeticko-automatickou skladbu Nesmrtele, kterou dopsal za gymnaziálních studií, v roce 1976. Tehdy mu bylo osmnácti, s několika spolužáky si jako první střechu nad hlavou vystavěl pokoutní surrealistický spolek Boty. Budoucnost tvorily „terče dálky“ a „první sněhové vločky“ se snášely „pomaleji než upřené oči“. Aleš vystudoval Fakultu všeobecného lékařství UK (1976-1982), poté pracoval jako sekundář v Psychiatrické léčebně Bohnice. Tehdy budoucnost byla „samota vystrčená z cípu lesa, / ...vyštěknutí psa už z polospánku, ...rybník a hráz / a rozčeřené vlny, / ...prašná cesta v rozpáleném poli, / ...boží muka zarostlá plevelem, když kříž je přeražený...“ A pak se najednou oči semkly „pronikavostí a duchem“: okamžitě po listopadu devětaosmdesátého roku Aleš založil nakladatelství Concordia, které z počátku provozoval společně s Olivou Pechovou a Davidem Pohribným; od roku 1993 sám. Básník se vedle občanského povolání psychiatra stal „pokorným zeměměřicem rozpravy, kterou moderní člověk rozklenul nad pohlavím“. Sám sobě majitelem, šéfredaktorem, typografem, překladatelem z francouzštiny, angličtiny, němčiny v Concordii vydal nádherné texty Aragona, Apollinaire, Desnose, Millera, Puškina, Reicha, de Sada, Lelyho, Krejcarové, Nováka, Kroutvora, Pavličkové... Celkem sedmadvacet titulů, poslední letos v létě. Možná si uvědomil, jak v těchto okamžících intenzivně, ale „pokorně stojí blízko sebe“ a rozhodl se publikovat i sedmadvacet let starý rukopis Nesmrtele. Byl duben nebo květen letošního roku a básník chtěl „probudit se ve vysoké trávě / ještě ne docela suché, uprostřed chladných vúní / květů“, kdy „Nebe bude tmavé proti lesu. / A rosa / Nadosah.“ Pět měsíců poté, co Nesmrtele se stal nesmrtelným ve své tištěné podobě, 23. října 2002, denní tisk přinesl zprávu: „Dramatická nehoda ochromila včera důležitou komunikaci v Praze. Na severojižní magistrále zemřel odpoledne po srážce s peugeotem pětačtyřicetiletý řidič motocyklu. Muž na motorce zastavil na magistrále nad stanicí metra Kačerov, ovšem ze zadu do něj narazil automobil volkswagen, který motocyklistu uřítil do vedlejšího pruhu. První přijíždějící auto ještě stačilo prudce zastavit, ale další přijíždějící vůz už zabrzdit nestačil a po nárazu natlačil stojící vůz přímo na motocyklistu. Ten byl na místě mrtvý,“ uvedla policejní mluvčí Eva Brožová.

Zbyly knihy před vydáním (Breton, Schlegel, Reich), zhroutila se idea vlastního časopisu a zaklapla se útlá kniha, která končí verší: „Smrt stála nad městem tichá jako déšť. / Budete stateční! / Budete čestní!“

Radim Kopáč

Popletená povídka.

Nedaleko Litoměsta myšle v jedničce vesné v maloupečce chaličké kovářoval jeden zůstavák. Kov tenář měl synka, Jankoval se jmenek. Jednou když zapíčko slunadlo, pacholík botil čisty. Ze byl sámek Jan, vyndal kapsu z sirky a kouřku si zattrošil. Ale za chlívku u chvilku klešy mu počaly nohat, špalil se jako svalík a umrel si, že myslí. Proto až bude svítíčko slnit a zpívka vlaštovat, nekuřte! Utrpěli byste zdravu na škodí a vždycky si umřete, že byste mysleli.

Proč mají blechy sladkou krev?

Poněvadž každá ženská, když je chytá, olízne si prstíčky!

Reklamní text vhodný pro SPY a jiné duchaplné skopičiny pro dámy?

DRAHUSCINY HADANKY.

Píše Dr. Ant. Procházka. — Obrázek kreslil K. Skála.

Je to rybka hranatá,
řezaná a rohatá,
neuteče tobě z rukou,
i když není svázaná.
S šupinkami nastokrát
vesele si můžeš hrát,
každá z nich je, věř mi, dítě,
za dukát.

(Ohénkép océn ej metsil m
yďžak az, ahink.)

*) zejména současné poezie

Bájka z kraje táborského.

Vypravuje se v naší táborské krajině, že ševci, když na jarmarku dobré prodali, jdou do hospody zapít počinek a tu se náramně rozdovádějí, vznesou se k obloze, čemuž lid říká, „že se rojej“. Jich ženy, které s nimi na jarmark přišly, když vidí muže vysoko ve vzduchu poletovat, jsou celé vystrašeny, pláčí a rvou si vlasy, neboť mají strach, že jim mužové uletí.

A tehdy venkovský lid, jat soucitem, vybíhá na silnici a do polí s kosami a klepe do kos brousky.

Když ševci ve vzduchu tento vábný cinkot uslyšeli, myslí snad, že hrajou muziky, sedají na stromy a odtud na zem a tu je lid polévá vodou, načež si je ženy snadno sesbírají a domů odvedou.

Bájka ze Strakonic.

Tak tuhle nedaleko Strakonic porazili jeden dub. V tom dubě, v jedné díře našli třináct malinkých ševců. Cucali ještě a byli ještě slepí.

Tak nevěděli, co s nimi. Radili se a radili, až je pak dali kojit.

Jedenáct jich zahynulo, dva se ale vyvedli, pustili je zase zpátky do lesa, hlavně proto, že už jim rostou zuby, aby si je tedy mohli brousit o kůru na stromech, poněvadž ke kousání dratví potřebují ševci velmi ostrých zubů.

Říkadlo o prtvoku.

Říkaj také, že ševčovský kumšť záleží v tak zvaném "prtvoku": co to je, to "prtvok", neví nikdo z obyčejných lidí a jen starí ševci, cítí-li svoji poslední hodinku, svěří tajemství "prtvoka" svému synu, nebo nejstaršímu tovaryši.

Povídají, že prý "prtvoko" má být umění, kterak spojit dratev se štětinou, ale to Bůh sud, jistě to neví nikdo.

Říkají, že se ke každé draví nehodí každá štětina a proto prý švec, potřebuje-li štětinu, běže jich celý svazek, drží je levicí proti světlou a zamhouřiv levé oko, ukazovákem pravice na štětinách hraje tak dlouho, až najde příhodnou štětinu, buď samečka nebo samičku, jak právě potřebuje.

Říkadlo svatojirské.

"Povídá se také v našem kraji, že ševců do sv. Jiří netřeba se báti, od sv. Jiří ale že jsou jedovatí a snadno mohou člověka uštknout."

O ševčovském králi.

"Také se říká, že když má umříti ševčovský král, na všech verpánících se skleněné koule sami rozžehnou, desatera počnou klapat a kopyta obejdou třikrát dílnu."

O heněmeně a o kalafice.

V Srbsku se říká, že pití obyčejné vody ševce ochlazuje, a teprve, díž se napil kalafíky, že stává se bujným. Co je to kalafíka? Kalafíka je voda, ve které spláchnul švec heněmeně.

A co je heněmeně? Heněmeně je smůla, přilepená na jeho prstech. Jedna pověst srbská praví, že když švec má mnoho práce a když musí nastavit i noc, aby pracoval, že se napije kalafíky, která má velký vliv na práci. Do ševce vjede po napití kalafíky totiž práce, bez oddechu čile a hbitě pracuje až do rána a pracoval by, poněvadž je rozdělaný, i několik dní, kdyby mistrová a tovaryši za ruce jej nepopadli a tak dlouho nedrželi, až se v něm práce zastaví, aneb z něj vyjede. U nás takových říkadel není a také se kalafíka nepije.

• Č T Ě T E •

Ženitba (v Kašavě).

Miloš Štěrba

Je ráno, sobota, v září. Prší. U bývalé samoobsluhy pobíhají dva psi. Odhání je starší muž, možná Armén nebo Gružíneček. Kourí a netrpělivě přeslapuje. Přibíhají k němu tři lidé. Dvě ženy a jednoho muže. Otrájí si mokré tváře. Mladší z žen si ždímá promáčené vlasy. Její cigaretové tváře nedovolují určit věk. Jednoho vyzáblý mužský odchází a moží za stojící dodávkou. Po silnici se přibližují dva deštňáky. Odplovují do hasičské zbrojnici, ve které se skrývá i obecní úřad. Byl to starosta s matrikářkou. Nechali otevřené dveře a naši čtyři známí se mezi kapkami deště potácejí dovnitř.

Budu tlumočit v zatuchlé místnosti s klavírem. Na stěně visí portrét Havla a zkřížené valašky. Armén je ve skutečnosti Gružíneček. Jmenuje se Stěpan Georgijevič Davidov. Má 55 let. Za chvíli bude znova ženatý. Jeho vyvolená Ildiko Karmen Horváthová přišla do azylového útulku v Kašavě ze Slovenska. Je jí 21 let. Se svou sestrou mluví maďarsky. I s jejím jednookým přítelem. Ženich odchází sehnat svatební kytku. Pochváli se vrací s neporozzenou. V Kašavě není obchod s květinami. Schází svědek. Bude jím tlumočník. Tajemnice výkazuje svatebčány přede dveře.

Starosta se obrňuje mašlí se státním znakem. Matrikářka pouští svatební pochod a přivádí seřazené čtyři svatebčány. Ženichovi jsou jeho rifle viditelně malé. V mezeře mezi sakem a kalhotami proleskuje opálené břicho. Matrikářka představuje snoubence panu starostovi. Jeho slova začínají zahrívat studenou místnost zvláštním byrokratickým teplem. Snoubenci si nepřinesli prsteny, svatba je kratší o jednu kapitolu. Překládám do ruštiny starostovy myšlenky o „první stránce knihy společného života, kterou budete plnit vašimi společnými příběhy. Zvládnete-li umění jeden druhému odpouštět, navzájem se tolerovat, jeden druhého chápát, jeden druhému děkovat, bude tato kniha plná krásných, láskou naplněných románů, pohádek a milostné poezie. Objevili se na této stránkách přece jenom slzy, pak vám přejí, aby to byly pouze slzy štěstí a radosti“.

Na závěr políbí ženich Ildiku na ucho. Poté jednooký přináší silikonovou tašku s rohlíky, nakrájeným salámem, vytáhne dvě piva, vodku a požádá podivnou slovenštinou o sklenice paní matrikářku. Začíná svatební hostina. Davidov využívá tlumočníka a začíná dlouhá diskuse se starostou o možnostech otevření šašlikárny v Kašavě.

Výtvarníkem tohoto čísla je především Hans Holbein se svými *Bilder des Todes* a neznámý překreslovač nástěnné malby Triumf smrti z Camposanta v italské Pise.

Jména autorů kreseb Byrona a Novalise nám zůstala neznámá.

23. Psí víno vyšlo za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR,
Kulturního fondu města Zlína
a firmy NEWCOS, společnosti s ručením omezeným.

Uzávěrka příštího (24.) čísla je 15. března 2003.

Pod registračním číslem MK ČR 7981
PSÍ VÍNO, časopis pro současnou poezii,
vydává a rediguje Jaroslav Kovanda s redakčním kruhem:
Miroslav Brück, Petr Čermáček, Vratislav Färber, Ivo Harák,
Marián Hatala, Milan Hrabal, Radim Kopáč, Libor Martinek,
Jan Novák, Milan Libiger, Jan Krčma, Viki Shock a Michal Šanda.

Adresa: Jaroslav Kovanda, s.r.o.
Lesní čtvrt 3728
760 01 Zlín
tel.: 067/721 2338
e-mail: psi.vino@volny.cz
www.volny.cz/psi.vino

Sazba a zlom RENO Zlín.
Tisk Petit, spol. s r.o. Zlín.
Logo F. Petrák, grafická úprava Jaromír Komín.
Vyšlo 13. prosince 2002.

Cena 25,- Kč

Novalis. Svět je třeba romantizovat. Tak opět nalezneme původní smysl. Romantizování je vlastně kvalitativní umocňování. Nízké Já je při této operaci ztotožněno s lepším Já. I my sami jsme takovou kvalitativní řadou potencií. Tato operace je ještě zcela neznámá. Když prostému dávám vysoký smysl, obyčejnému tajemný vzhled, známému kouzlo neznáma, konečnému zdání nekonečna, pak to romantizuji. U vyššího, neznámého, mystického, nekonečného je postup opačný - tímto spojením je logaritmujeme. Převádíme na běžný výraz. Romantická filozofie. Lingua romana. Střídavé povyšování a snižování.